

Noitermaan koulupiirin talot ja yhteisö tiedetään tupa tuvalta

Noitermaa-tilaisuuden esiintyjät Esko Pulakka, Johannes Ijas, Kirsti Naskali ja Anna-Liisa Heikkinen seuran puheenjohtaja Kaarina Pärssisen kiiteltävinä.

Jospa edes vähän enemmän taloja olisi jäljellä tänä päivänä, näkisitte kotiseutumatkoiilla, miten kaunis ja hyvinvoinut Käkisalmeen vievän radan ja maantien tuntumassa eteläisessä Vpl. Pyhäjärven pitäjän osassa

sijainnut Noitermaa oli ennen sotia!

Ja entäs Kiimajärvi! Ja ne muut Noitermaan koulupiirin kylät! Lammiharjun veroista maisemaa saa hakemalla hakea kotipitäjäs-tämme. Ehkä maisemat

Kuoppalammilla ja Laatokan rannoilla, ehkä.

Tuohon voitaneen tiivistää helmikuun ensimmäisenä sunnuntaina Karjalatalolla pidetyn, Vpl. Pyhäjärvi-seuran järjestämän ”Vpl. Pyhäjärveä kylä ky-

lältä” sarjan Noitermaan koulupiirin kylä esitelleiden sanoma.

Kyläesittelyt jatkuvat, seuraavana vuorossa on Salitsanranta 6. huhtikuuta.

SIVUT 12-14

Tilaisuuden osanottajistai äkkäin oli 90 vuotta täyttänyt Laura Suominen o.s. Pulakka, jonka vierellä Kaapo Johanneksenpoika Ijas, kapellimestariksi Sibeliuksen Akatemiassa opiskeleva nuorukainen.

Noitermaan 1930-luvulla valmistunut koulurakennus on vielä pystyssä ja venäläisperheen asuntona. He ovat istuttaneet kauniin kukkapenkin koulun pätyyn, jonka yläkerran kaari-ikkuna on viime vuosikymmenien korjausarkkitehtuuria. Kuva: Johannes Ijas.

Konevitsan luostarin johtajana toimiva igumeni Aleksandr toi terveisiä luostarista ja Laatokalta. Kuva: Kaarina Pärssinen.

Konevitsasta tuoreita terveisiä

Konevitsan luostarisaaressa odotellaan kovasti Laatokan jäätymistä, jotta luostarin kaipaamat rakennustarvikkeet voitaisiin kuljettaa jäätä myöten paikalle.

SIVU 6

Elokuvaneuvos kertoo kirjoistaan

Karjalan Liiton vuosiksi 2014-2016 teema ”Karjalainen” sanankäyttö näkyy ja kuuluu myös pyhäjärveläisten keskuudessa.

Elokuvaneuvos **Kari Uusitalo** on muun toimintansa ohella ollut tuottelias tietokirjailija. Hän kertoo teoksistaan Karjalatalolla 2. maaliskuuta.

SIVU 9

Ikaalisen juhla- ja valmistelut etenevät myötätuulella

Ensi kesän Vpl. Pyhäjärvi-juhlien valmistelut Ikaalisissa ovat hyvällä mallilla. Parin vuoden tauon jälkeen juhlilla juostaan myös Kaiun muistoviesti, joten nyt jo joukkueita suunnittelemaan.

SIVU 2

Vuoden 2014
Vpl. Pyhäjärvi-
juhlit Ikaalisissa
19.-20. heinäkuuta

18. helmikuuta 2014

Karjalaisten sanainen arkku auki

Karjalan Liitto on julistanut alkaneen kolmi-vuotiskauden 2014-2016 teemaksi Karjalainen sanankäyttö. Aihepiiri on laaja-alainen, ja tähän sarkaan kuuluvat tietysti myös meille rakkaat karjalaiset pitäjälehdet.

Pitäjälehdet ovat lajissaan ainutkertaisia. Saamme olla ylpeitä niistä pyhäjärveläisistä, jotka aikanaan laitoivat oman Vpl. Pyhäjärvi-lehden alulle 1950-luvun puolivälissä. Ensimmäiset näytenumerot ilmestyivät vuoden 1955 aikana – ihka ensimmäinen Pyhäjärvi-juhlilla Keikyällä tuhannen kappaleen painoksen voimin.

Parhaimmillaan tilauskanta oli yli kahden tuhannen kappaleen, nykyisin tilauksia postitetaan ja näytekappaleita jaetaan kuukausittain hieman alle puolentoista tuhatta.

Lehteä julkaiseva Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö toivookin, että omaa paperista lehteä edelleen halutaan tilata ja lukea – ja samalla osallistua yhteisen lehden tekoon. Lehden voimavara, monipuolisuus ja kehittyminen nojaa nimenomaan siihen, että lukijat ovat aktiivisia myös lehden tekijöinä. Otamme mielellämme tarjolle tekstejä, valokuvia, niin menneiden muisteluja kuin kerrontaa uusista sukupolvista ja heidän näkemyksiään karjalaisuudesta.

Lehden sivuilla pyrimme myös seuraamaan, mitä Pyhäjärvi-juuristen vanhoille kotikonnuille kuuluu nykyään. Tässä pyhäjärveläiset tekevät tiivistä yhteistyötä muiden Suvannon seudun pitäjäyhteisöjen kanssa.

Viipurin läänin Pyhäjärveltä on julkaistu myös kirjallisuutta, mutta ei kaikista koulupiireistä. Vieläköhän löytyy intoa ja tekijöitä uusille teoksille, jotka kyläkunnittain valottaisivat menneitä aikoja tuleville sukupolville?

Pyhäjärvi-seura Helsingissä on virittänyt alkuun kyläesittelyjen sarjan, joka aikakin kahden ensimmäisen kerran perusteella on ollut suosittu ja kertoo samalla suuresta mielenkiinnosta saada tietoa sukujen omista kotikylistä.

Suvannon seudun sukututkimuspiirissä ahke- roivat alan harrastajat tekevät osaltaan tärkeää työtä, josta hyötyvät monet perheet ja suvut. Internetissä karjalaisuus on myös ottanut vankan jalansijan, kuten mm. pyhäjärveläisten Face Book -ryhmässä, jossa on jo satamäärin osallistujia.

Parhaillaan valmistellaan jo tulevan kesän pitäjä- ja sukujuhlia, kotiseutumattoja ynnä muita tapahtumia. Kuinkahan monta nuoremman polven edustajaa sinä saisit houkuteltua mukaan?

MARJO
RISTILÄ-TOIKKA
Vpl. Pyhäjärvi-lehden
päätoimittaja

Tervetuloa Pyhäjärvijuhlille Ikaalisiin 19.7.-20. heinäkuuta 2014

Tulevan kesän Vpl. Pyhäjärvi-juhlit alkavat lauantaina 19.7. Keskusurheilukentältä reippaan urheilullisesti viestin juoksulla, jatkuen siitä sukuseminaarilla ja sukujen tapaamisilla Ikaalisen salissa. Muistojeniltaa vietämme Fredrika Sofian kirkossa ja illanviettoon kokoonnumme taas Ikaalinen salin.

Sunnuntain juhlamessu on Fredrika Sofian kirkossa, kunniakäynnit sankarihau-doilla ja Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä. Päiväjuhla on Ikaalisen salissa.

Juhlaravintola on avoinna molempina päivinä.

Kunnioitamme ja ihaillemme karjalaista käden-taitajaa toivottamalla teidät esittelemään ja myymään omia töitänne juhlapaikan piha-alueelle (ei elintarvikemyyntiä). Edellytyksenä on kuitenkin, että jokaisella on oma esittelypöytä ja mahdollinen telttakatos.

Yhteydenotot allekirjoitaneelle puh. 040 7342865.

Tutkin **Mauri Vanhasen** ja **Kari Uusitalon** kirjoittamaa kirjaa, Kaiku joka kiirii kauas.... Kirja kertoo hyvin kiinnostavasti Pyhäjärven urheiluhistoriasta, tässä siitä pieni katkelma.

Voimistelu- ja urheiluseuran perustamisesta on kulunut 99 vuotta. Tämä on erittäin kunnioitettava ikä.

Kaiun synnystä kirjoittaa Kari Uusitalo.

Innostuksen siemen oli kylvetty – se iti, kasvoi ja alkoi kantaa hedelmää. Vuonna 1912 pidettyjen Tukholman olympiakisojen jälkeen ruvettiin entistä enemmän harrastamaan myös juoksulajeja, nimenomaan keskimattoja 1500 metristä 5000 metriin. Ja kesällä 1913 käytiin Mont-rualla oikein pitäjien väli-

nen kilpailu, kun Pyhäjärven ja Sakkolan nuorukaiset koettelivat paremmuuttaan viestinjuoksussa. Tämä tasaväkinen ottelu päättyi pyhäjärveläisten niukkaan voittoon.

Nimekkäimmät tuon aikaiset pyhäjärveläiset kes-tävyysjuoksijat olivat Nokelaisen veljekset Matti ja Heikki Noitermaasta, sekä Jalmari Pusa Pyhäkylästä. Vuonna 1914 tulivat mukaan Heikki Pärssinen Puik-koisista, Aleksi Nolo Enk-kuasta, Matti Sipponen ja Juho Matikainen Noiter-

maasta sekä Topias ja Adam Pärssinen Kahvenit-sasta.

Nyt on hyvä aika haastel-la ja haastaa kilpakumppa-neita.

Sie ja Mie ollaaha myösyhes, niinhä se männöö siit myö saahaan lystii. Näihämyö jaksetaa taas tätä ar-keeki pakertaa, ettee päin hymyssä suin ja kevein as-kelein.

No kenet sie päätit haas-taa?

LEA JOKINEN

KILPAILUKUTSU VPL. PYHÄJÄRVEN V.- JA U.-SEURA ”KAIUN” MUISTOVIESTIIN

Aika ja paikka: la 19.7.2014 klo 11.00 Ikaalisten Keskusurheilukenttä

Matka, joukkueet ja osuudet:

Viestin kokonaismatka on 1000 m. Vaihtopaikat ovat 200 m välein. Joukkueessa 3-5 osanottajaa. Rajoituksia iän tai sukupuolen suhteen ei ole. Osuudet 200-600 m (joukkue päättää itse). Joukkueen kokoonpano, juoksujärjestys ja osuuspuutuet annetaan ilmoittautumisen yhteydessä.

Ilmoittautuminen:

Kirjallisesti 11.7.2014 (viimeinen postileima) mennessä; Matti Aijö, Luomajärventie 100 , 39530 Kilvakkala Puhelin 050 67200, sähköposti; matti.aijo@ippnet.fi

Ilmoittautumismaksu 20€/joukkue. Maksetaan ilmoittautumisen yhteydessä Ikaalisten Karjalaseuran tilille FI42 5070 0450 0487 84. Viitteeksi, Kaiun Muistoviesti.

PYHÄJÄRVEN VPL VOIMISTELU JA URHEILUSEURA ”KAIUN” MUISTOVIESTI KILPAILUN SÄÄNNÖT vuonna 2014

1 §

Osanotto-oikeus on kaikilla joukkueilla, jotka haluavat osallistumalla kunnioittaa karjalaista urheilukulttuuria esim. karjalaseuroilla, yhdistyneillä joukkueilla, sukuseuroilla ja perhejoukkueilla.

2 §

Kilpailumatka on perinteinen 1000 metriä ja se juostaan viestiä vieden seuraavasti. Vaihtopaikat ovat 200 m, 400 m, 600 m ja 800 m kohdalla. Joukkueen jäsenten määrä on 3-5 juoksijaa. Osuudet ovat joukkueen itse valittavissa. Joukkueen jäsenet voivat olla joko naisia tai miehiä ikään ja kokoon katsomatta.

3 §

Kiertopalkinnon on lahjoittanut Vammalan Karjalaseura ry. Kiertopalkinnon saa omakseen joukkue, joka on voittanut viestin kolme kertaa. Joukkueen jäsenet voivat vaihtua, mutta joukkueen nimi ja asettaja pitää olla sama. Kiertopalkinnon saa haltuunsa kunakin vuonna voittanut joukkue yhdeksi vuodeksi. Mikäli viestin järjestämiseen tulee väliuosia, pitää kiertopalkinto luovuttaa väliaikaisesti Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön haltuun.

4 §

Kiertopalkinnon luovuttajat, kilpailun järjestäjät ja Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö toivovat, että palkinnosta kilpailtaessa vallitsisi avoin ja rehti kilpailumieli. Lujittukoon tapahtuman yhteydessä siteet menetettyyn Karjalaan ja karjalaiseen urheilukulttuuriin.

Ikaalisissa 11.02.2014

Yrjö S. Kaasalainen
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön
puheenjohtaja

Marja Hämäläinen
Juhlatoimikunnan
puheenjohtaja

Ikämiehet Heikki Sirkiä ja Nestori Kaasalainen kapulan vaihdossa Elli-vuoressa 1965.
Kuva kirjasta Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö 60 vuotta.

Suvannon seudun sukututkimuspiirin kuulumisia

Suvannon seudun sukututkimuspiirin kokouksessa Karjalatalolla Helsingissä 25. tammikuuta 2014 perehdyttiin kahteen mielenkiintoiseen asiaan.

Miten saisimme tallennettua luotettavasti kotiarstistomme kätkeissä sijaitsevan vanhempiemme ja isovanhempiemme kirjaaman arvokkaan perinnetiedon? Toiseksi, mitä lisäarvoa vuodelta 1500 olevan Vatjan viidenneksen henki- ja verokirjan syvällisempi tutkimus antaa meille paikallishistoriasta ja entisistä asuinsijoistamme?

Yksityisarkistot sukututkimuksen tukena

Mikkelin maakunta-arkiston johtaja **Tytti Voutilainen** teki selkoa mitä ja miten yksityisarkistoina vastaanotetaan maakunta-arkistoon.

Yksityisluonteinen aineisto kattaa henkilö-, suku-, perhe-, säätiö-, yhdistys- ja yritysarkistot. Rajanveto yksityis- ja julkisen arkiston välillä on joustava. Arkistolaki ei koske yksityisarkistoja. Arkistolaitoksella ei ole pakko ottaa aineistoa vastaan, mutta se antaa siihen mahdollisuuden. Yksityisarkistot täydentävät viranomaisaineistoa. Olenaisista yksityisarkistojen luonteelle on arjen historian säilyttäminen.

Henkilöarkistojen ominaisuuksia:

- ne säilyttävät oman ajan tapahtumat, ajatukset ja kokemukset
- ovat kuvauksia yksittäisen henkilön elämästä ja
- ovat itse tuotettua aineistoa

Sukututkimusaineisto, kortistot ja valokuvat tunnistetietoineen antavat arvokasta tietoa jälkipolville. Tässä suhteessa sukuseurojen arkistot ovat avainasemassa.

Yhdistysarkistossa olennaisia asiakirjoja ovat: yhdistyksen säännöt, jäsenluettelot ja pöytäkirjat. Yritysarkistoissa puolestaan henkilöasiakirjat ovat kiinnostavia asiakirjoja sukututkijoille. Tähän tietokantaan voi tutustua osoitteessa www.elka.fi – Suomen Elinkeinoelämän Keskusarkisto. Yksityisarkistoihin katsotaan kuuluvaksi mm. kotiseutuarkistot ja erityisarkistot.

Aineiston luovuttaminen arkistolaitokselle tapahtuu ainoastaan paperitilusteenä siten, että

- Kansallisarkisto ottaa vastaan valtakunnallisesti merkittävät aineistot

- Maakunta-arkistot ottavat vastaan alueellisesti tai paikallisesti merkittävän aineiston

- Arkistolaitos ottaa vastaan aineiston ainoastaan luovutuksena ja järjestettynä. Sen jälkeen aineisto on esimerkiksi Mikkelin maakunta-arkiston omaisuutta arkistossa vapaasti käytettävissä.

Sukututkimuspiirin kokousväkeä 25.1. Valokuvat: Kaarina Pärssinen.

Arkistoaineiston käyttöön liittyy luonnollisesti mm. henkilötietolaki ja julkisuuslaki.

Yksittäisenä esimerkkinä yksityisarkistoista Voutilainen toi esille **Hilda Laasosen** keräämän laajan Lotta-aineiston, joka säilytetään Mikkelin maakunta-arkistossa.

Vatjan viidenneksen vuoden 1500 vero- kirjan asutus kartalla **Esko Simonen** loi mielenkiintoisen katsauksen **V. J. Ronimuksen** suomentamasta Novgorodin Vatjalaisen viidenneksen henki- ja verokirjasta vuodelta 1500.

Käkisalmen eteläpuolisella alueella taloja ”maaseudulla” oli noin 700 ja niissä noin 1 000 ”verotettavaa” henkilöä. ”Omistussuhteista” todettakoon, että luostareilla oli 200, Moskovan suurruhtinaalla (aikaisemmin piispa) 185 taloa ja ”yksityisillä tilanomistajilla” 315 taloa.

Luostarien talojen ja-kauma on mielenkiintoinen: Konevitsa 87, Valamo 51, Nikolain 25, Yrjön 21, Ylösnousemuksen 8 ja Neitsyen 3 (Pähkinäsaari).

Läänitysasiintina mainitaan: Savin (Ignatov), Tutshkoovski (Redrov) ja Petshenegov, Pushkin, Putiatin ja Rusalski (Barikov). ”Tilallisten taloista” yli 20 taloa omistivat: Rokulskin suku 75, Gridka ja Stepan Lukin 38, Jaakonpojat 25 ja Stepan Balakshin 20.

Esityksessä tuli esille, millä tavalla talonpoika maksoi veroja omistajalle joka oli jokin luostareista, suurruhtinaan antaman läänityksen haltija tai karjalainen tilallinen. Aineisto sisälsi kylien määrät, niissä olevat talot ja verotettavat henkilöt.

Tiedoissa vilahteli, paljonko oli kyltetty ruista (korobjaa) ja paljonko oli niitetty heinää (kopnaa). Mitä nämä yksiköt ovat nykyajassa – siinäpä miettimistä.

Esimerkkinä mainittakoon (talot vuoden 1774 tilanteen mukaan kartalle sijoitettuna) Suuriruhtinaan siemenviljat Lahnavalka-

man läänin talonpojille olivat 30,5 korobjaa rukiuta, 5,5 ohria ja 30,5 kauroja. Verotiedoista voi päätellä, että tuolloin ei viljelty pelkäästään ruista, vaan eri viljalajien osuus jakautui arviolta seuraavasti: 45 % ruista, 45 % kauraa ja 10 % ohraa. Joissain tapauksissa viljeltiin vähän vehnää.

Simonen toteaa, että 1500-1770-luvuilla lienee asuttu samoilla paikoilla. 1500-luvun asutus voidaan näin ollen sijoittaa 1700-luvun aikaan. Mielenkiintoista on se, että tilallisten asutus sijoittui ruhtinaitten omistuksen sekaan.

Toivottavasti saamme tulevaisuudessa lukea tämän lehden palstoilla Esko Simonen itsensä kirjoittamana kyläkohtaisia karttatietoja. Ne antavat meille kokonaan uudenlaisen muistijäljen esivanhempiemme asuinympäristöstä. – Jäämme odottamaan.

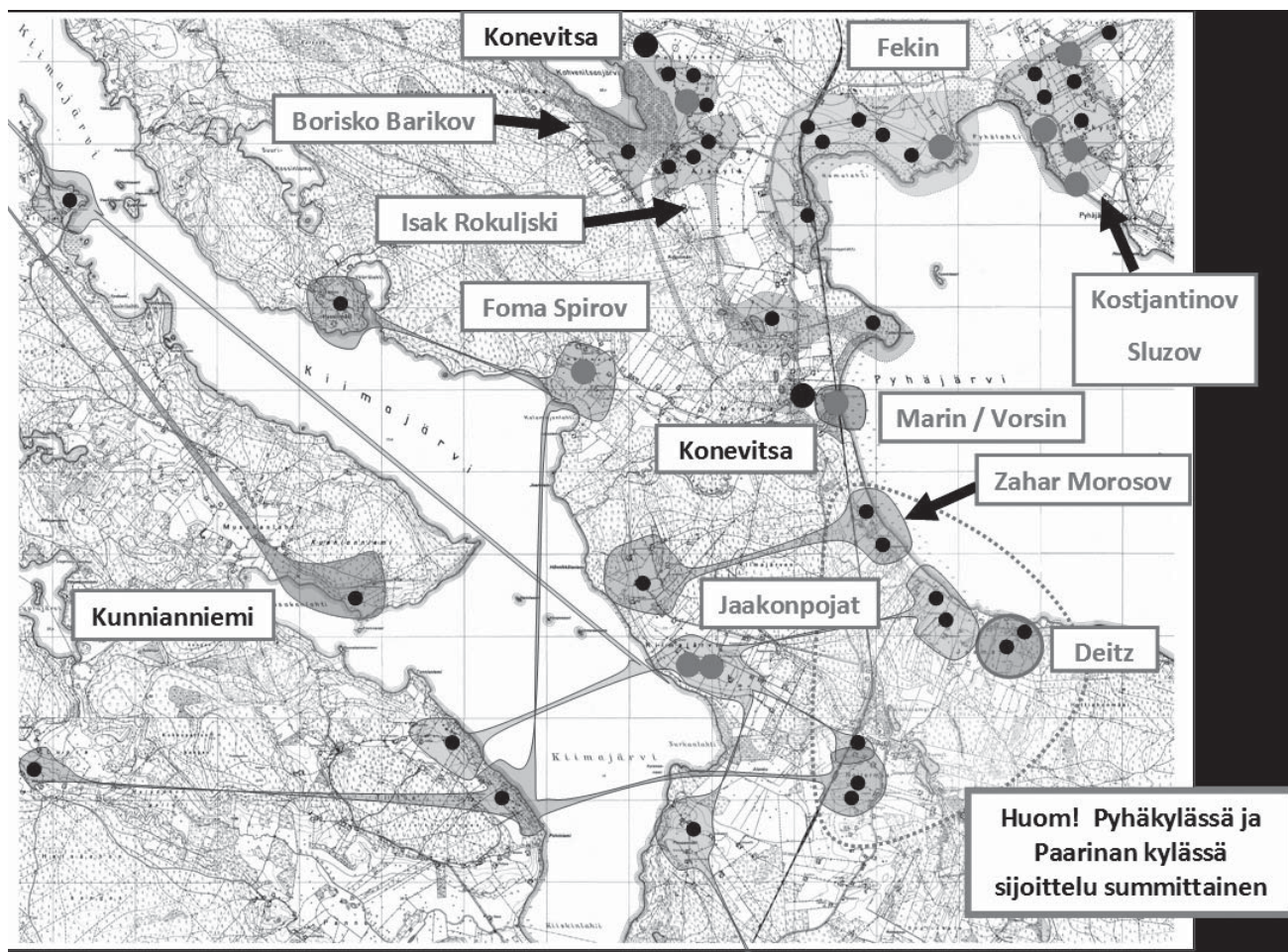

Esko Simonen.

Tytti Voutilainen.

KAUKO
HINKKANEN

Asutuksen jakautuminen Pyhäjärven ja Kiimajärven välisellä kannaksella 1500-luvulla.

Rakkaamme

**Seppo Johannes
ISOPAHKALA**s. 29.2.1948 Huittinen
k. 7.1.2014 TAYS

Kiittäen ja kaivaten

Helka**Jetta ja Joni****Aleksi****Muut sukulaiset ja ystävät***Hiljeni askel elosi tiellä,
uuvuit, kun sairaus voimasi vei.
Nukkuos rakkaamme kauneinta unta,
muistosi koskaan unhoitu ei.*Siunaus toimitettu läheisten ja ystävien
läsnä ollessa Huittisten kirkossa.
Lämmin kiitos osanotosta.**Muistokirjoituksia****Aira Kivirannan muistolle****Aira Kiviranta o.s. Pakarinen** syntyi 5.5.1937 Vpl. Pyhäjärven Rotjalahdessa.Aira-serkku nukkui ikuneen Sastamalassa 22. päivä marraskuuta 2013 pitkällisen sairauden murtaamana. Airan vanhemmat olivat **Anna o.s. Ijäs** ja **Antti Pakarinen**.

Leskeksi jäänyt Anna-äiti päätyi eri vaiheiden jälkeen viiden lapsensa kanssa evakkoon Huittisten Vesiiniitylle. Aira oli lapsista toiseksi nuorin ja joutui viettämään varhaislapsuutensa ”oudoilla ovilla ja vierailloja poluilla”.

Evakkotapaaleen jälkeen hän asuikin sitten nelisenkymmentä vuotta Vesiiniityillä. Aira toimi Anna-äitinsä omaishoitajana. Äitini kehui Airaa, että ”siin teit oikein ko hoijit äitiä haudaan”.

Airalla oli ehtymätön varasto tarinoita, joita hän aina hymyssä suin kertoili. Oliko tämä perua Ijäsken mummolta (Eeva Ijäs o.s. Nolo), joka oli ainakin lapsen mielestä ”hurjien” tarinoiden kertoja. Muistan Airan hyvin jo vuosikymmentä luvun lopulta. Muistikuvana hänestä on iloinen, avulias ja ennen kaikkea mukava tarinankertoja. Kuluneet vuosikymmenetkään eivät ole tätä muistikuvaa muuttaneet tai himmentäneet.

Aira kävi jo 1980-luvulla salaa kotona Karjalassa Pietarin kautta, joka tuolloin oli ainoita mahdollisia reittejä. Vielä viime kesänä hän kertoi tuosta retkestä ja sen vaiheista omalla värikkäällä tavallaan. Viime vuosina hän ei enää halunnut siellä käydä, koska hänen mielestään kaikki oli rätsällä.

Aira tapasi 1970-luvulla miehensä **Riston**, joka on innokas kala- ja erämies, näin Airakin joutui Lapin lumoihin. He kävivätkin Lapissa kala- ja marjaretkillä yli 30 vuotta.

Meidän Ijäsken serkkujen ensimmäinen tapaaminen oli viime syyskuussa, jossa Aira oli myös mukana. Päätimme tuolloin, että tapaamme vuosittain, Airan kohdalla tämä tapaaminen jäi myös viimeiseksi.

Aira siunattiin Tyrvään kirkossa 14.12.2013 sukulaisien ja laajan ystäväpiirin saattamana. Muistan Airan yli 50 vuoden ajalta iloisena ja positiivisena ihmisenä ja hän jaksoi suhtautua jopa pitkälliseen sairauteensa huumorilla.

Jälleen yksi iloinen karjalaisytyttö on poistunut keskuudestamme.

Aira-serkkua muistellen

KARI ÄIKÄS

Kirkonsanoma**Pimeässä ja valossa**

Muistan hyvin talvisia kotoihin tuloja opiskeluaikana. Astuin linja-autosta keskele kertakaikkista pimeyttä. Maailma ei silloin ollut niin valaistu kuin nykyisin. Kengän kärjellä piti tunnustella ojan piennarta ja sen lähellä pysyen oli tiellä.

Ennen pitkää silmät totuivat pimeyteen ja kulkeminen helpottui. Pimeässä kulkeva ei näe, minne on menossa. Pian palava ulkovalo toimi majakkana ja sen mukaan oli helppo suunnistaa.

Tiettyyn pisteeseen suunnistaminen voidaan ymmärtää myös laajemmin. Ei ole helppoa ajeltua elämässä sinne tänne. Ajelehtiminen tekee juurettom-

aksi. Minne oikeastaan kuu- lun ja minne olen kulke- massa. Aina ei tätä tule ajatelleeksi. Itse kukin meistä suorittaa päivittäiset rutii- ninsa ja arvaa suurin piir- tein huomisen päivän. Jos- kus arvaus osuu kohdal- leen. Toisinaan kuitenkin kaipaa syvempää ja täs- mällisempää näköalaa elämän lujaksi rungoksi.

Kynttilänpäivänä kerrot- tiin vanhasta miehestä, joka odotti. Oletan, ettei hänen odottamisensa ollut aina helppoa. Arki tahtoi nujer- taa kantavan näyn tulevai- suudesta. Mutta ei hän odottamistaan kadottanut, sillä Jumala oli hänen puo- lellaan. Hän tiesi, että hän tulee näkemään säteilyn

kirkkaudesta. Tämä toteu- tui, kun hän temppelissä otti pienen Jeesuslapsen syl- liinsä. Jumala oli syntynyt ihmiseksi ja vapautti kaikki varjojen lapset.

Tämä vapautus saavutti suuren täyttymyksensä pää- siäisenä. Maailmaan lähde- tiin viemään viestiä, että Hän ei olekaan haudassa, vaan Hän on noussut ylös ja elää.

Vanha mies oli nimeltään Simeon. Hän piti Jumalaa sylissään ja sanoi: Minun silmäni ovat nähneet sinun pelastuksesi, jonka olet kai- kille kansoille valmistanut. Valo loistaa ihmisille kaik- kina aikoina ja kaikkialla.

Elämä on pimeän ja va- lon vuorottelua. Molem-

pia on odotettavissa. Ehkä olet ollut huolissasi, kun välillä joutuu kulkemaan pimeässä, miten voi säilyt- tää mielessään kuvan edes- säpäin olevasta Jumalan kirkkauden säteistä. Tämä kuva karkottaa elämästä juurettomuuden ja pää- määrättömyyden.

Ehkä silläkin on merki- tystä, mitä jaksaa ja miten paljon yrittää. Mutta lopul- linen ja oikeastaan ainoa apumme on siinä, että Ju- mala on meidän puolel- lamme.

Vanha Simeon puhui myös Sinusta, kun hän kiit- täen sanoi, että Jumala on tehnyt kaiken valmiiksi.

HEIKKI
PAUKKUNEN**Seppo Johannes Isopahkala 29.2.1948-7.1.2014**Tammikuun lauantai oli ala- kuloisen harmaa, kun suuri ystävien joukko saapui Huittisten kirkkoon saatta- maan **Seppo Isopahka- laa** viimeiselle matkalle.

Kauniin siunaustilaisuus- den aluksi kanttori Helena Kivimaa soitti uruilla; Van- ha virsi Taalainmaan karja- majoilta -kappaleen. Siu- nauksen toimitti kirkkoher- ra Simo Laitila. Petri Kiiski lauloi Petri Laaksosen ja Turikka Malin; Täällä Poh- jantähden alla. Kymmenien kukkatervehdyksien jälkeen Albinonin Adagion soides- sa kannoimme Sepon ar- kun haudan lepoon, isän ja äidin vierelle. Muistotilai- suus vietettiin Huittisten seurakuntakeskuksessa.

Sepon vanhemmat oli- vat **Juho** ja **Aino Isopah- kala** (o.s. **Niukkanen**). Juho oli kotoisin Kiimajär- veltä ja Aino Noitermaasta Vpl Pyhäjärveltä. Muiden Karjalan evakoiden tavoin hekin joutuivat jättämään kotinsa kauniille paikalle Kiimajärven kylälle. Lai- naan tähän muistelijani Se- pon muistotilaisuudesta.”Rakkaat Sepon omaiset **Helka, Jetta, Joni** ja **Alek- si**, arvoisa saattoväki.

Vaikka me näimme vii- me aikoina kuinka Seppoa riisuttiin fyysisesti, tuskin kukaan ajatteli, että hänen elämänsä päättyisi näin no- peasti. Olin Sepon luona edellisenä päivänä, kun hän seuraavana päivänä nukkui pois. Juttelimme hyvän to- vin kaikista vanhoista asi- oista, juotiin kahvit ja sa- nottiin, nähdään taas. Sep- po tuli ovelle saattamaan, ja me ovelle saattamaan, kun tuli kat- somaan minua. Voitte us- koa, kuinka pelästyin, kun päivän päästä Jetta soitti, isä nukkui pois. Sanoin hyvä Jumala, ei voi olla totta.

Niin, tässä me olemme saattamassa Seppoa viimei- selle matkalle. Seppo syntyi tähän maailmaan karkaus-

päivänä 1948. Aino ja Juho saivat pojan vielä sanoisin- ko varttuneella iällä, sitä rakkaampi lapsi varmaan oli.

Kaikki ulkoinen olikin sil- loin täyttä huolta huomi- sesta. Karjalainen siirtovä- ki, johon itsekin kuulun, oli määrätty asutettavaksi pää- osin Länsi-Suomeen. Iso- pahkalat saivat ostaa asu- tustilan keskeltä ”ei mitään”, niin kuin moni muukin siir- tolainen. Talon, navetan ja ulkorakennusten ym. teke- minen oli kaikilla edessä. Pitkät hankalat matkat kauppoihin, joista ei saanut juuri mitään, rakentele siinä sitten. Pahin oli edessä. Se- pon ollessa 5-vuotias isä Juho kuoli.

Aino ja Seppo taistelivat, oli pakko. Seppo lähetet- tiin 6-vuotiaana kouluun. Taksia ei hakenut ovelta. Pak- kanen, pyry, myrsky, pime- ys, susipelko ei haitannut. Suksilla tai ilman 4-5 kilo- metriä kouluun Seppo tuli.

Me oltiin Sepon kanssa paljon yhdessä, käytiin kyl- lässä puolin ja toisin. Men- nin usein pyhisin Pahka- laan. Ainolla oli aina herkut pöydässä, karjalanpiirakat ja mustikkapiirakat ym.

Töitä alettiin tehdä yh- dessä. Heinätoissa kävin Seppoa auttamassa. Rippi- kouluikäisinä meiltä jo hom- mat kävi. Meillä oli hevo- nen, sillä korjattiin heinät navetan vintille ym. töitä tehtiin. Seppo kävi paljon Torpolla ja Mäkelässä töi- sä ja sai sieltä sitten trakto- riapua.

Luultavasti Seppo kävi Branderin Niilon juttusilla, koska työpaikka Finnish Chemicalsiltä heltisi. Työ oli rankkaa ja vaarallista kol- mivuorotyötä. Kloorinval- mistuksessa käytettiin val- tavia määriä kovia myrk- kyä. Kennosälissä elohopea, suola ja kovat sähkö- virrat aiheuttivat vaarallisia tilanteita.

Finniksellä oli töissä myös eräs kova hiihtäjätyt- tö, nimeltään Helka. Sep- po ja Helka hiihtivät pik- kuhiljaa lähemmäs toisiaan ja heistä tuli hyvä pari. Vi- hkiäisiä vietettiin kesällä 1970. Samoihin aikoihin me kyl- lästyttiin Sepon kanssa noi- hin kellokorttityöpaikkoihin ja perustimme omat yri- tykset.

Työntäyteiset vuodet jat- kuivat. Seppo ja Helka aje- livat Vauxhall Veloksilla. Asuivat Aarikkalan kylän jokirantatila ja odottivat? Mitä he odottivat? Jettaa he odottivat. Helka ja Sep- po saivat tämän päivän- säteen vuonna 1977, tytön nimeksi tuli Jetta. Meille Erjan kanssa oli myös syn- tynyt samana keväänä tyttö Jenni niin, että tässäkin asi- assa menttiin yhtä matkaa.

Aino-mummo sai nähdä lapsenlapsen ennen kuin hänen aikansa tuli lähteä seuraavana vuonna. Muis- tan Ainin muistotilaisuus- dessa erään lauseen, jonka Aino oli kirjoittanut virsi- kirjan väliin. ”Tämän vuo- den päättyessä, elossako enää lienen?” Aivan kuin hän olisi aavistanut lähtön- sä.

Helka ja Seppo ostivat Korventaustan tilan ja lii- keyrityksen, joten touhua riitti pitkää päivää. Tum- mat pilvet tulivat 1990-lu- vun alkupuolella Sepon ja heidän perheensä elämään sairauden myötä. Vaikka Seppo toipui pahimmasta, hänen kuntonsa ei palannut ennalleen.

2000-luvun taitteessa kä- vimme Helkan ja Sepon kanssa Karjalan matkalla.

Ainin ja Juhon kotipihassa laulettiin Karjalan kunnalla ja juotiin Helkan tarjoamat shampanjat kotiintulon kunniaksi. Käytiin Noiter- maassa, Taipaleen lammil- la, sahalla, koululla jne. Ai- non kotipaikkaa yritimme paikallistaa Sepon serkun ohjeiden mukaan. Se oli mieleenpainuva reissu meil- le kaikille.

Erityisen tärkeää Sepolle oli Jetan harrastus, josta Jetalle on nyt tullut elämänt- yö. Seppo tykkäsi puuhata Ylämaan karjan parissa, aut- toi Jettaa kaikessa työssä voimiansa mukaan. Seppo kertoi minulle mielellään niiden sarvipäiden edesot- tamuksista.

Nämä vähäiset muistelut Seposta ovat jääneet kiitol- lisenä mieleen. Minä en muista Sepon koskaan va- littaneen, lapsuudenajoista tai mistään vastoinkäymi- sistä. Seppo oli positiivi- nen, helposti lähestyttävä, iloinen ja kohtelias, aina val- mis auttamaan.

Helka, sinulla oli hyvä ja luotettava mies, Jetta, si- nulla oli hyvä isä. Tästä kiitollisena te jaksatte jatkaa elämääne isän neuvoja muistaen.

Meidän perhe ja me kaik- ki täällä olemme kiitollisia, että olemme saaneet olla teidän ystäviä. Kiitämme Seposta ja hänen elämä- tään kaiken tämän kaipa- uksen keskellä.

Haluan yhtyä täydestä sy- däimestä siihen, mitä Jetta sanoi Sepon kuolinpäivän jälkeisenä aamuna: isä sai lähteä armollisesti tästä ajas- ta.”

HEIKKI KIISKI

KERRO PERHEUUTISET

Pyhäjärvi-lehdessä. Julkaisemme joka numerossa tietoja perhetapahtumista, kuten merkkipäivistä, poisnukkuneista, vihityistä ja valmistuneista. Muistathan kysyä asianosaisilta luvan tietojen julkaisuun, kiitos!

Evakkolapset kokoontuivat hengellisille päiville Helsinkiin

Evakkolapset ry vietti hengellisiä päiviä 1.-2.2.2014 Helsingissä. Evakkolapset on sodan vuoksi kotinsa jättämään joutuneiden yhdistys, jonka perustajat olivat lapsia talvi- ja jatkosodan aikana.

Evakkolapsiin kuuluu myös toisen ja kolmannen polven evakoita.

Jäseneksi voivat liittyä kaikki, joita askarruttavat sodan jalkoihin joutumisen vaikutukset lapsen kasvulle.

Talvi- ja jatkosodan aikana 1939-44 yli puoli miljoonaa suomalaista joutui lähtemään evakkoon. Karjalan, Sallan ja Petsamon evakot, yhteensä noin 420 000 ihmistä, menettivät kotiseutunsa pysyvästi.

Suuri osa evakoista oli lapsia. Lisäksi evakkoperheisiin syntyi paljon lapsia ennen pysyvien uusien asuinsijojen löytymistä.

Evakkolapset on vertaistukiyhdistys. Alueellista toimintaa järjestetään eri puolilla Suomea. Toiminnan avulla kootaan ja tallennetaan tietoja ja kokemuksia evakkoajalta. Evakkokokemuksen merkittävyyttä esille nostettaessa käytetään apuna tarinan kerrontaa ja erilaisia ilmaisullisia menetelmiä.

Evakkolapset kokoontuivat hengellisille päiville 1.2.2014 Karjala-taloon ja

seuraavana päivänä Käpylän kirkkoon jumalanpalvelukseen ja lauluseuroihin. Karjalatalolle evakkolapsia saapui noin 60 ja Käpylän kirkossa heidän lisäksi Kynttilänpäivän messua vietti runsaslukuinen seurakunta.

Nimestään huolimatta evakkolapset eivät pääosin enää ole lapsia eivätkä edes nuoria, vaikka yhdistyksen sääntöjen mukaan myös toisen ja kolmannen polven evakot voivat liittyä yhdistyksen jäseniksi. Pääosa nyt kokoontuneista evakkolapsista oli yli 70-vuotiaita seniorikansalaisia.

Lauantain ohjelmassa Karjala-talon Viipuri-salis- sa oli kaksi luentoa, joiden pohjalta keskusteltiin ensin pöytäkunnittain ja sitten kaikki yhdessä.

Ensimmäisen luennon piti psykologi **Pirjo-Riitta Rintanen** aiheesta ”Karjalaisten elämän exodus – surusta iloon”. Luennoitsijan lähtökohta oli vuosikymmeniä jatkunut vaikeaminen menetetyistä Karjalasta ja karjalaisuudesta. Samaan ajanjaksoon sisältyi kristillisen uskon merkityksen vähättelyä. Karjalaisilla itselläänkin saattoi olla puolustusmekanismeja, jotka estivät vaikeiden kokemusten ottamista esille. Luennoitsija liitti esitykseensä useita rohkaisevia ja loh-

duttavia Raamatun sanoja kuulijoille, jotka painiskelevat omien kokemustensa kanssa.

Toisen luennon piti opetusneuvos, rovasti **Pertti Luumi** aiheesta ”Kerromme elämästämme – itsellemme, toisillemme, lapsillemme, lastenlapsillemme”.

1980-luvulla kertomisen merkitys löydettiin ikään kuin uudelleen monella elämänalueella, erityisesti kasvatustyössä ja psykoterapiassa. Myös ”muistelu-työ”, oman elämänsä tapahtumien muisteleminen, on erityisen tärkeää meille ikääntyneille ja ikääntyville. Menneiden muisteleminen ei ole mikään rappeutumisen merkki, vaan kertomisella ja muistelemisellä on parantava vaikutus.

On tärkeää opetella kertomaan elämästään ensiksi itsellemme. Siinä me teemme itsellemme selväksi, keitä me olemme. Tästä lähtökohdasta voimme sitten kertoa elämästämme myös toisillemme, lapsillemme ja lastenlapsillemme. Kertominen luo sillan eri sukupolvien välille, sillä se tuo menneen läsnä olevaksi.

Kertomus muuttaa kuulemisen näkemiseksi, sisäiseksi kuviksi. Nämä kuvat taas kirvoittavat meissä ”tuhhat uutta sanaa”. Kertomus on myös tunteiden tulkki. Kuuli- ja tuntee jotakin samaa kertojan kanssa ja siten samastuu kertomukseen ja kertojaan.

Lapsen elämälle ratkaisevaa on saada kokemuksia aikuisen ihmisen kanssa. Olennaisena osana tähän kuuluu oma kulttuuriperintö. Lapselle tämä kulttuuriperintö aukeaa parhaiten saduista kertomuksista ja kirjoista, meidän kulttuurissamme myös Raamatusta ja sen kertomuksista.

”Kertomistilanteessa sekä aikuinen että lapsi saavat merkittäviä yhteisiä kokemuksia. Vaikka he ovat kenties monessa suhteessa eri tasoilla, älyllisesti, kokemustensa puolesta ja tiedollisesti, yhteinen kokemus tekee erot vähemmän merkityksellisiksi.

Yhteinen kokemus tekee heidät molemmat kiitollisiksi toiselle uusista oivalluksista ja siitä, että toinen on tarjonnut maaperän tällaisille oivalluksille. Tämä on inhimillinen kokemus tasavertaisuudesta aikuisen ja lapsen välillä, hyvin harvinainen ja siksi mitä kallisarvoisin kokemus. Kokemus on erityisen tärkeä lapselle, koska hänkin on kertomistilanteessa sekä kokemuksen vastaanottaja mutta myös sen jakaja ja antaja.”

Luentonsa päätteeksi Pertti Luumi esitti koskettavat kokemukset yhteydes-

tä, joka kertomusten kautta oli syntynyt hänen ja hänen isovanhempiensa välille. Sama kokemus on puolestaan syntynyt hänen ja seuraavien sukupolvien välille juuri samalla tavoin.

Sunnuntaina hengellisten päivien väki kokoontui ehtoollisjumalanpalvelukseen Käpylän kirkkoon. Messun toimitti ja siinä saarnasi **Juhani Forsberg**.

Kynttilänpäivän sanoman hän liitti Mooseksen kokemukseen kasvonsa kätkevästä Jumalasta sekä vanhan Simeonin kokemukseen Kristus-lapsen kirkkaudesta. Nämä molemmat puolet kuuluvat erottamattomina kristilliseen uskoon.

Kirkkokahvien jälkeen vietettiin vielä lauluseurat, jonka aikana usea päivälle osallistunut jakoi lyhyissä puheissa tuntojaan siitä, kuinka he ovat kristillisen uskon varassa jaksaneet kantaa myös raskaat elämänvaiheet.

JUHANI FORSBERG

Pirjo-Riitta Rintanen.

Eeva Härö, päivien juontaja.

Juhani Forsberg (vas.) ja Pertti Luumi. Alakuvassa muita evakkolasten hengellisten päivien osallistujia.

Suomen rauhan allekirjoittamispäivänä

Aino Isopahkalan ajatuksia Pariisin rauhan allekirjoittamispäivänä 10.2.1947 Keuruulla:

Tänä helmikuuisena keskitalven päivänä, jolloin maan historialliset tapahtumat lähtemättömin kirjaimin piirtyvät aikakirjojen kulumattomille lehtille. Olemme me karjalaiset muita enemmän pysähtyneet paikallemme ja silmänneet taaksepäin, kuluneisiin vuosiin ja nyt samalla myös edessä oleviin.

Niin – kotiseutua muistellessamme palautuvat väkevästi mieleemme muutamain raamatun sanat: ”Baabelin virtain tykönä me istuimme ja itkimme koska Siionia muistimme”. Tosiaan samalla tavoillahan me karjalaisetkin nyt murehtien menneitä muistellemme.

Nouseva polvi joka ei ole nähnyt Karjalaa ei enää sitä kaipaa, ei ainakaan siinä mielessä kuin me jotka olemme siellä syntyneet, siellä kasvaneet ja siellä lapsuutemme ja kultaisen nuoruutemme viettäneet, sekä työteliäimmät miehuusvuotemme eläneet. Me jotka olemme nähneet Karjalan kauniina ja kukoistavana, mutta nähneet sen myös sodan raatelemana kylpevän sen tulella ja veressä ja nähneet Laatokan kuohuvan tuskissaan.

Niin me karjalaiset kautta aikojen olemme saaneet kokea rajankansan kärsimykset ja tuskan ja myöskin rajan kirot paetessamme pois sodan tieltä. Niin me muistamme aina Karjalan koska meidän kaikki rakkaat muistomme ovat siellä, meillä totella ovat aarteitamme nämä muistot, niitä ei meiltä voi kukaan riistää vaikka kotimme riistivätkin. Oi Karjala muistojen maa.

AINO ISOPAHKALA,
Pyhäjärvi

Laatokka lainehtii vielä vapaana Konevitsan luostari kuuluu nyt Viipurin ja Priozerskin hiippakuntaan

– Suurimmat muutokset menneenä vuonna Konevitsan luostarin kannalta ovat 12. maaliskuuta Pietarin metropoliittakunnan alueella tapahtunut kolmen uuden hiippakunnan perustaminen. Sen seurauksena Konevitsan luostari kuuluu nyt Viipurin ja Priozerskin hiippakuntaan.

– Toinen suuri muutos on, että Konevitsan luostarin hengellisenä johtajan toimii hiippakunnan piispa **Ignatij**, jonka piispanistuin on Viipurissa, totesi Helsingissä Konevitsa ry:n vuosikokouksessa puhunut luostarin johtaja igumeni **Aleksandr**.

Piispan asettamisen luostarin hengelliseksi johtajaksi katsotaan nostaneen vuonna 1991 jälleen toimintansa aloittaneen Konevitsan luostarin asemaa merkityksellisemmäksi.

Todettakoon myös, että pyhäjärveläisten Konevitsan kävijöiden hyvin tunte- ma, luostarissa alkuvuosis- ta lähtien pitkään igumeni- na ja sittemmin Viipurin hiippakunnan piispana vaikuttanut **Nazarij** on nyt ylennetty Pietarin metropoliittakunnan apulaispiispaksi ja samalla Kronstadtin piispaksi.

Käkisalmessa torin laidalla sijaitseva Jumalan äidin syntymälle pyhitetty, valkeaksi rapattu kirkko on nimetty Viipurin ja Käkisalmen uuden hiippakunnan katedraaliksi ja seurakuntakirkoksi. Kirkossa ja sen läheisyydessä toiminut Konevitsan luostarin podvorje (kaupunkitalo) on lakkautettu.

Pietarissa sijaitseva Konevitsan luostarin podvorje jatkaa toimintaansa osoitteessa Zagorodnyjprospekt 7. Vieressä on metroasemat ”Vladimirs- kaja” ja ”Dostojevskaja”.

Laatokka lainehtii vapaana, laiva jäätyneenä satamaan
Liikennöintiä luostarin ja Sortanlahden välillä hoide- taan tällä hetkellä veneillä. Laatokka ei koko talvena ole jäänyt, vaan lainehtii rantoja lukuun ottamatta vapaana.

Konevitsassa käyneille tuttu, Sortanlahdesta sa- relle liikennöinyt laiva on rantavesien jäätyessä juut- tunut Sortanlahden sata-

ma-altaaseen.

Luostarissa odotetaan kovasti Laatokan jäätymis- tä.

–Sortanlahdessa varastoi- tuna olevien rakennustar- vikkeiden kuljettaminen jää- tä pitkin saarelle lähiaikoina on hyvin toivottavaa, igu- meni Aleksandr painottaa kertoessaan poikkeukselli- sen lauhan talven aiheutta- mista haasteista.

Luostarin veljestyön kuu- luu tätä nykyä 16 munkkia, joista muutamit pappis- munkit toimivat Pietarin podvorjessa. Viime kesä oli kaikenlaisten viljelyn tuot- tamaan sadon ja luonnon- antimien keruun kannalta hyvä. Esimerkkinä erityi- sesti omenasato oli runsas ja niinpä saatiin tehdyksi 1300 litraa omenahilloa.

Luostarissa vieraili viime vuonna 10 600 pyhiinvael- taja, joista noin 60 oli Suo- mesta.

Vuosikokouksen valinnoista

Konevitsa ry:n vuosikoko- uksessa puhetta johti Vala- mon luostarin johtaja igu- meni **Sergei**, joka myös piti vuosikokouksesitelmän aiheenaan Vaeltajan kerto- mukset ja Jeesuksen rukou- s.

Vuodeksi kerrallaan valittavana puheenjohtajana jatkaa viime vuonna tehtä- vässä aloittanut rovasti **Heikki Jääskeläinen**. Hal- lituksen jäsenistä yksi vaihtui. **Juha Torikan** tilalle valittiin **Jarmo Ihalainen** Varkaudesta. Yhdistykses- sä oli viime vuoden lopus- sa 254 jäsentä, joista 52 ainaisjäsentä ja 23 kunniajä- sentä.

Kunniajäsenistä yksi on poissa. Pyhäjärveläisjuuri- nen **Yrjö J. Kaasalainen** siirtyi joulukuussa tuonil- maisiin. Vuosikokoukseen kokoontuneet kunnioitti- vat hänen muistoaan kuun- telemalla vainajasta laadit- tua muistokirjoitusta ja ru- koilemalla.

Turussa pitkään mm. myyjäisiä järjestäen toimi- neita Konevitsa-aktiiveja edusti vuosikokouksessa nyt pyhäjärveläisjuurinen **Päivi Virolainen**. Hän toi lehdellemme terveiset py- häjärveläiseltä Konevitsa ry:n kunniajäsen **Elsa Kaa- salaiselta**.

KAARINA
PÄRSSINEN

Konevitsa-yhdistyksen vuosikokouksessa toimi sihteerinä Liisa Saarinen ja puheenjohtajana Valamon luostarin johtaja igumeni Sergei.

Kiireinen igumeni Aleksandr ei ennättänyt jäädä juttelemaan, mutta psyähtyi katsomaan Vpl. Pyhäjärvi-lehden tammikuun numeroa, jonka myös sai Kaarina Pärssiseltä mukaansa. Kuva: Heikki Jääskeläinen.

Päivi Virolainen Turusta kertoi osallistuvansa Konevitsa ry:n vuosikokoukseen ensimmäistä kertaa ja teki sen jatkaakseen edesmenneen Yrjö J. Kaasalaisen ylläpitämiä turkulaisten pyhäjärveläisten yhteyksiä yhdistykseen. Kuva: Kaarina Pärssi- nen.

Valamon luostarissa kulttuuritarjontaa

Valamon luostari Heinä- vedellä haluaa tarjota py- hiinvaeltajille ja vieraili- joille entistä paremmin myös kulttuuritarjontaa.

Vuoden 2014 alusta läh- tien luostari järjestää vuo- sittain kaksi korkeatasoi- ta näyttelyä. Tammikuus- sa avautui **Ina Collian- derin** tuotantoa esittele- vä näyttely ”Enkelit kans- samme”. Syyskuussa on vuorossa eräästä suoma- laisesta yksityiskokoel- masta valikoitu kokonai- suus kristillistä kuvatai- detta 1500-luvulta 1900- luvulle.

Ina Colliander (1905– 1985) tunnetaan taide- graafikkona sekä kirjaili- ja Tito Collianderin puo- lisena. Taiteilija syntyi Pie- tarissa asuneen Lydia (os. von Golicke) ja arkki- tehti Richard Behrsenin perheen esikoisena. Col- liander aloitti taideopin- not 15-vuotiaana Taitei- den edistämiskoulussa Pietarissa. Vuonna 1923 taiteilija emigroitui Suo- meen ja pääsi syksyllä 1924 opiskelemaan Hel- sinkiin Taideteollisuuskes- kuskoulun mallipiirustus- osastolle. Opintojen jäl- keen hän työskenteli joi- tain vuosia kuvittajana Werner Söderströmin kirjapainossa Porvoossa.

Jo 1930-luvulla Col- liander loi omintakeisen puupiirrostyylinsä. Gra- fiikan rinnalla Ina Col- liander maalasi vesiväri- töitä, pastelleja ja öljyväri- maalauksia. Hän teki 1960-80-luvuilla myös syväpainografiikkaa ja mosaiikkeja, joista kaksi koristaa Valamon luos- tarin pääkirkkoa. Collian- der tunnetaan erityisesti enkeleistään ja muista us- konnollisaiheisista teok- sista.

– Äidille taiteen teke- minen oli ehdoton osa jokapäiväistä elämää. Muistan, kun jossakin ul- kona, vaikkapa penkillä istuen, koko hänen ole- muksensa äkkiä saattoi

Ina Colliander: Lehtien suhina, 1953.

terästäytyä. Katse keskit- tyi johonkin. Käsiin il- maantuivat kuten itses- tään luonnoslehtiö ja kynä, muistelee kaukaisia lapsuuden aikoja taiteili- jan poika, isä **Sergius Colliander**.

Valamon luostarin näyttely esittelee Collian- derin laajaa tuotantoa 1920-luvulta 1980-luvul- le.

Enkelit kanssamme - taidenäyttely on avoinna 22.1.-30.8. Talvikaudella lauantaisin klo 12-14. Pääsiäisen aikaan piden- netyt aukioloajat. Ryhmil- le tilauksesta myös mui- na aikoina. Kesällä 1.6.- 31.8. ma-la klo 10-17, sunnuntaisin ja kirkollisi- na juhlina klo 12-17. Tie- dustelut: 017 570 111.

Valamon munkkiluos- tari on ortodoksisen us- konelämän ja kulttuurin elävä keskus. Luonnon- kauniilla Heinävedellä si- jaitseva luostari ottaa vie- raita vastaan ympäri vuo- den.

Nykyisin Valamon pää- elinkeino onkin matkai- lu: luostarissa käy vuosit- ain kymmeniä tuhansia, ja kaikki matkailusta saa- dut tuotot käytetään suo- raan luostarin ylläpitoon ja kehittämiseen. -MRT

KUTSU

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry:n kevätkokoukseen su 6.4.2014 klo 13.00 Karjalatalolla Laatokka-salissa, 2. krs, Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki

Kevätkokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat kuten vuoden 2013 vuosikertomus, tilit ja tilinpäätös sekä päätetään vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle.

Kevätkokouksen ja kahvittelun jälkeen Salitsanrannan koulupiirin kylien esittely.

Perinteiset arpajaiset, joita varten vastaanotetaan lahjoituksina pieniä voittoja.

Tervetuloa niin seuran jäsenet kuin muutkin pyhäjärveläiset ystävineen!

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry

vpl. **Pyhäjärvi**

Kotisivut osoitteessa:

www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

Talvisotayhdistys aikoo hankkia muistomerkin Helsinkiin

Talvisotayhdistys ry on perustettu vuonna 2010. Yhdistyksen tarkoitus on vaalia talvisodan perinnettä ja varmentaa talvisodan tapahtumien, muiston ja perinnön sekä talvisodan kokonaiskuvan välittämistä. Yhdistys haluaa toiminnallaan osoittaa kiitollisuutta ja arvontoa Suomen kansan yhteisille ponnistuksille vuosikymmenien aikana ja korostaa talvisodan pysyvää merkitystä osana Suomen kansallista identiteettiä.

Talvisotayhdistyksen aloitteesta on käynnistetty työ talvisodan kansallisen muistomerkin rakentamiseksi Helsingin Kasarmitorille, jonka suojelijana toimii yhdistyksen toinen kunniajäsen, presidentti **Martti Ahtisaari**.

Talvisotayhdistys järjesti Talvisotaforumin Kokkolassa lauantaina 30.11.2013, jolloin oli tullut kuluneeksi 74 vuotta talvisodan syttymisestä. Tilaisuuden pääaiheena on ”Ruotsin merkitys talvisodalle”.

Aiheesta alustanut everstituutnantti evp, sotahistorioitsija VTM **Ari Raunio**, joka totesi Ruotsin olleen Pohjolan Hannu Hanhi, joka yhtäältä länsivaltojen ja toisaalta Saksan vahvoista intresseistä huolimatta pystyi säilyttämään puolueettomuutensa koko toisen maailmansodan ajan.

Puolueettomuudestaan huolimatta Ruotsi avusti Suomea erityisesti talvisodan aikana merkittävästi taloudellisesti, sotilaallisesti ja diplomaattisesti, koska sekä poliittisen johdon että Ruotsin kansan sympatiat

olivat voimakkaasti Suomen puolella.

Metsänhoitaja **Christian Keil** totesi, että ulkomaiset vieraat usein kysyvät, missä on Talvisodan museo tai kansallinen muistomerkki. Sellaista ei ole, vaikka talvisodalla onkin ollut pysyvä vaikutus kansakunnan identiteettiin. Näillä näkymin kansallinen Talvisodan muistomerkki paljastetaan Helsingin Kasarmitorilla 13.3.2015, jolloin on kulunut 75 vuotta talvisodan päättymisestä.

Talvisotaforumissa aloitettiin myös uuden Talvisodan 75-vuotismerkki-vuoden muistomitalin myynti. Mitalin on suunnitellut **Martti Vaino**, ja mitali noudattaa alkuperäisen vuoden 1940-muistomitalin ulkonäköä. Mitalin

myynnillä rahoitetaan edellä mainitun muistomerkin pystyttämistä.

Talvisotayhdistys ry:n halitus on viime syksynä kutsunut yhdistyksen neljänneksi kunniajäseneksi kenraali **Jaakko Valtasen**, joka on entinen puolustusvoimien komentaja ja viimeinen kenraaliksi ylennyt talvisodan veteraani. Ensimmäinen kunniajäsen on talvisodan veteraani, professori **Peitsa Mikola**, toinen presidentti Martti Ahtisaari ja kolmas ministeri **Jaakko Iloniemi**.

Kenraali Valtanen (s. 1925) valmistui upseeriksi 1946. Talvisotaan Jaakko Valtanen osallistui vapaaehtoisena rannikkopuolustuksen Turun lohkolla. Jatkosodassa hän oli mm. 7 Rannikkoprikaatissa ja Itä-

Suomen Rannikkoprikaatissa. Talvisotayhdistyksen kunniajäsenkirjassa perusteluina on mainittu Valtasen toimineen koko upseeriansa aikana ”Talvisodan hengessä”. Ilmaisuilla luonnehditaan hänen toimintaansa koko uran aikana leimannutta yksilöä, yksittäistä sotilasta arvostavaa ilmapiiriä ja hänen hyviä yhteiskuntasuhteitaan.

Lisätietoja Talvisota ry:n toiminnasta:

MATTI PALO
Talvisotayhdistyksen puheenjohtaja
044 309 4496
matti.palo@welho.com

OSSI KETTUNEN
Talvisotayhdistyksen varapuheenjohtaja
050 592 2255
ossi.kettunen@gmail.com

Talvisota-hiihtotapahtumaa valmistellaan ensi talvikaudelle

Ensi talvena 30.11.2014-13.3.2015 järjestetään hiihtotapahtumia ympäri Suomea osana talvisodan 75-vuotismerkkivuotta. Paikallisten hiihtotapahtumien tavoitteena on lisätä koko kansan hiihtoharrastusta ja nostaa kuntoa. Talvisotahiihdon suojelijana toimii eduskunnan puhemies **Eero Heinäluoma**. Tapahtuman kummeiksi ovat lupautuneet kansanedustaja **Marjo Matikainen-Kallström** ja **Juha Mieto**. Hiihtotapahtumista vastaavat Suomen Maastohiihto, Suomen Latu, Koulu- ja Nuorisoliikuntaliitto sekä Reserviläisurheiluliitto yhdessä Talvisotayhdistyksen kanssa.

– Talvisodassa Suomi lunasti itsenäisyytensä uudelleen. Suomen ulkopuolella talvisota on Suomen tunnetuin yksittäinen tapahtuma, ja se korostaa suomalaisten sisukkuutta ja samalla rehellisyyttä. Hiihtojen tavoitteena on myös parantaa talvisodan tuntemusta sekä kerätä varoja Talvisotayhdistykselle ja paikallisille hiihtojärjestäjille. Kerätyillä varoilla Talvisotayhdistys rahoittaa talvisodan kansallisen muistomerkin rakentamista sekä talvisodan virtuaalisen tietokeskuksen rakentamista ja ylläpitoa. Lisätietoja:

MATTI PALO, Talvisotayhdistyksen puheenjohtaja, 044 309 4496

ANTTI AHO, Talvisotahiihtoyhteistyöryhmän sihteeri, 050 453 6120

Lumiukko

Seisovi tuossa keskellä pihaa,
melkein kuin oisi verta ja lihaa.
Valkoinen asultaan, päässänsä hattu,
uusi ei liene, vaan vähän paikattu.
Siinä paikallaan, porkkananenä,
sylissään kynttilä, lämpöisenä.

Vahtien kaikkia, menevät ohi,
luudalla ketään ei koskaan sohi.
Hymyilee hiilihampaillaan ihan,
nauravin ilmein valaisee pihan.
Valkoinen huntu on hänellä yllä,
lieköhän öisin viel’ kävelyllä.

Pakkasen myötä myös ryhtikin pysyy,
kun ohimennessään joku ain’ kysyy:
”Kuinkas on suvella, vieläkö silloin
seisot siinä ja nautit illoin?”
Kuulee kyllä ja ymmärtää hyvin
kieltä, on sisällä tunteista syvin.

Keväällä muuttaa hän kauemmas majaa,
kyytiin nousten, muualle ajaa.
Pohjoiseen, missä on lumi ja tuisku,
kesällä käytössä talvinen huisku.
Pohjoisnavalla kaikilla heillä
on omat kekkerit jäisillä teillä.

”Älä hätäile yhtään, ystävä pieni.
Palaan vielä, käy luoksesi tieni.
Uuden talven lumien myötä
pihalles astelen ennen yötä.
Minulle saat asun saman sä laittaa,
porkkananenä, mmm ..., se hyvältä maistaa”.

Näin kuiskaili minulle, tuntien kevään
tulossa olevan, pienoisen evään
otti vain matkaansa. Hiilet ja luuta,
pitkin maata myös hattu, ei muuta.
Tiedän, ett’ hänen hyvä on olla
pohjoisnavalla kuutamolla.

HANNU MUSAKKA

Ajankohtaisia
karjalaisia kuulumisia
www.karjalanliitto.fi

Kuulutko sukuuni -tapahtuman näyttelyyn Etsitään kuvia pihapiireistä

Kuulutko sukuuni -tapahtuma järjestetään Vantaalla 11-12.10.2014. Suvannon seudun sukututkijoilla on jo vuosia ollut tapahtumassa oma huone, jossa on eri tavoin esitelty aluetamme Karjalassa sekä sukututkimustemme materiaalia ja tuloksia.

Tänä vuonna tapahtuman aiheena on ”Sukuni, perheeni pihapiirissä”. Suvannon seudun sukututkijoiden kokouksessa lauantaina 25.1.2014 päätimme näyttelyhuonettamme toteuttaa ottaa huomioon tapahtuman teeman. Niinpä kokoamme valokuvanäyttelyn erilaisista pihapiireistä.

Löytyisikö valokuviesi joukosta kuvaa kotisi pihapiiristä Metsäpirtissä, Pyhäjärvellä, Raudussa, Sakkolassa tai Vuokselassa? Tapahtuman suunnittelijoiden ohjeissa sanotaan:

”Tällä kertaa odotamme näyttelyyn valokuvia sukujemme ja/tai perheidemme asuinsijoista, asuinrakennuksista ja pihapiireistä rakennuksiin. Pelkät maisemat ja kivijalat

eivät riitä, vaan kuvassa tulee olla suvun kotitalo tai pihapiiri rakennuksineen.

Pihapiiriksi luetaan myös naapurin pihapiiri ja rakennukset. Suvun elinpiiri voi olla myös kaupungissa. Kuvassa toivotaan olevan myös ihmisiä ja/tai kotieläimiä, mutta ne eivät ole aivan välttämättömiä. Rakennukset ovat nyt pääosassa. Tällä kertaa otamme rakennukset ulkopäin, sisäkuvat ja salit rokokoo-sohvineen ovat vuorossa myöhemmin.”

Kokoamme materiaalin kevään kuussa. Pyrimme saamaan mahdollisimman monipuolisen katsauksen kotiseutuumme pihapiireihin.

Lähetä kuvasi tai ota yhteyttä viimeistään huhtikuun aikana:

LEENA REPO
Matintie 12 as 4
04600 Mäntsälä,
puh. 040 7433254.

Karjalainen marketpäivä neljättä kertaa Tampereella

Viedään karjalaisuutta päiväksi sinne, missä yleisöä on koko päivän jo valmiina. Tämä oli ideana, kun Tampereen piiri ja muutamat sen seurat verkostoitui-
tuivat muutama vuosi sitten ja päättivät viedä karjalais-
kulttuuria markettiin.

”Karjalainen päivä” - tapahtuma keräsi viime vuonna toista tuhatta katso-
selijaa ja kuuntelijaa. Tur-
tolan kaupunginosassa sijait-
seva kauppakeskus K-city-
market toimii tänäkin vuona
esitys-
paikkana 22. maaliskuuta klo 9-15, osoitteessa Martinpojan-
katu 4.

Seurojen myyntipöydät tulevat notkumaan karjalais-
herkuista. Kuuden päivän aikana leivotaan 2500
piirakkaa ja vatruskaita.

Pihalla höyryää soppa-
tykki. Tarjolla on nyt her-
kullinen kokolihahernekeitto. Yleisölle jaetaan piirak-
koiden ja Karjalan Liiton
vuoden 2014 ruoaksi valit-

seman ruoan eli kalamu-
rekkeen ja leivonnaiseksi
valitun puolukaisen karja-
lantortun teko-ohjeet löy-
tyvät.

Musiikkia pitää tietysti
olla, kun karjalaistapahtu-
masta on kysymys. Karja-
lan Kaiku -kuoron esityk-
set ja Markku Haaviston
haitarinsoitto keräävät täl-
läkin kertaa varmasti kuun-
teliijoita. Nokian karjalainen
nuorisoseura esittää tanhu-
ja, nähdään flamenco-tans-
sia ja esitellään kansallispu-
kuja. Karjalan soljuvaa mur-
rettakin haastellaan.

Piirin omia tuotteita, mu-
siikkilevyjä ja laattoja yms.
on tietysti myös saatavana
tapahtumassa.

Tapahtuman järjestävät
Karjalaisseurojen Tampe-
reen piiri, Tampereen ja
Hervannan Karjalaseurat
sekä Karjalan Kaiku OK-
opintokeskuksen tuella.

KAUKO ÄIKÄS

Luovutettua Karjalaa kirjoissa ja kartoissa

Uudenkaupungin kirjastos-
sa järjestetään erityinen Kar-
jala-teemapäivä 28. helmi-
kuuta 2014.

Liisa Ake-Helariutta,
Koiviston tyttö Paraisten
Malmilta, tulee kertomaan
aiheesta ”Evakon eväät”.

Kirjaston kokoelmista ja
varaston kätkeistä kootaan
esille Karjalaa käsittelevät
kirjat ja kartat, muistoja ja
muistelmia, vanhempaa ja
uudempaa historiaa, kult-
tuurua, matkailua, sota-ai-
kaa, faktaa ja fiktiota ym.
Kahvitarjoilu on myös lu-
vassa.

Tilaisuus alkaa Galleria
Kirjavassa klo 13. Kirja-
näyttely on sitten esillä koko
maaliskuun ajan.

Perinnepiiriläiset ovat
myös maaliskuussa paikal-
la kertomassa lisää näytte-
lystä ja Karjalan asioista.
Tarkemmat ajankohdat
löytyvät silloin kirjaston ko-
tisivulta (http://
uusikaupunki.fi/kirjasto).

Tampereen Pyhäjärvi-kerhon kuulumisia ja päätöksiä

Tampereen Seudun Vpl. Pyhäjärviskerhon puheenjohtaja **Laila Innanen** toivotti avauspuheessaan kaikki osallistujat tervetulleiksi 5.2.2014 pidettyyn vuosikokoukseen.

Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin **Matti Matikainen** ja sihteeriksi **Pirjo Kiiala**. Pöytäkirjantarkastajiksi valittiin **Aila Kuhlman** ja **Paula Kiiskinen**.

Hyväksyttiin vuosikertomus, kuultiin tuloslaskelma ja tase ja toiminnantarkastuskertomus. Myönnettiin vastuuvapaus tilivelvollisille vuodelta 2013. Vuoden 2014 toimintasuunnitelma

hyväksyttiin ja tulo- ja menoarvio vahvistettiin.

Johtokunnan puheenjohtaja on **Laila Innanen**, varapuheenjohtaja **Pentti Päiväläinen**, sihteeri **Pirjo Kiiala**, rahastonhoitaja **Leevi Hietanen**, emäntä **Seija Lintula** ja varsinaiset jäsenet **Ritva Liski**, **Hannu Luukkanen**, **Soini Päiväläinen** ja **Olavi Pärssinen**. Varajäseninä kokouksiin osallistuvat **Aila Kuhlman** ja **Irja Siirtonen**.

Toiminnantarkastajaksi valittiin **Lauri Pulakka** ja varalle **Veijo Nuortama**.

Toimintaan kuuluvat edelleen tarinatuokiot joka kuukauden ensimmäisenä

keskiviikkona klo 13.30 Koulukatu 12:ssa Tampereella. Ilmoitus kokoontumisista on myös Pyhäjärvi-lehdessä, säätiön nettisivuilla ja Aamulehden tapahtumatiiedoissa.

Toukokuussa tehdään retki ja joulukuussa vietetään pikkujoulua, sekä osallistutaan muihinkin karjalaistapahtumiin vuoden varrella.

Kerhon toimintaan ovat tervetulleita sääntöjen mukaisesti kaikki pyhäjärveläiset, perheenjäsenet ja jälkeläiset.

PIRJO KIIALA
sihteeri

Kuvassa johtokunta vuonna 2014. Takana vas. Soini Päiväläinen, Seija Lintula, Aila Kuhlman, Hannu Luukkanen, Ritva Liski, Olavi Pärssinen ja Leevi Hietanen. Edessä vas. Pirjo Kiiala, Pentti Päiväläinen ja Laila Innanen.

Kukot suuntaavat sukuseuransa 50-vuotisjuhlamatkalle Viipuriin

Kukkojen sukuseuran 50-vuotisjuhlamatka järjestetään Viipuriin Saimaan kanavalla risteillen 13.-14. kesäkuuta 2014.

Kukkojen Sukuseura perustettiin vuonna 1964, joten tänä vuonna siitä tulee kuluneeksi jo 50 vuotta. Tänä juhlavuonna sukukokousmatka suuntautuu Saimaan Kanavaa pitkin Lappeenrannasta Viipuriin ja takaisin.

Matka toteutetaan siten, että laiva M/S Carelia lähtee perjantaina 13.6. klo 7.45 Lappeenrannasta ja on perillä Viipurissa klo 14.15. Viipurissa majoitumme hotelli Druzhbaan.

Perjantain ohjelmaan voidaan sisällyttää reilu puoli tuntia kestävä kaupunkikiertoajelu Viipurissa, jolle lähtö noin klo 17.30 (hinta 5 euroa/hlö).

Illalla on mahdollisuus osallistua esimerkiksi iloiseen illanviettoon Pyöreässä Tornissa, jossa esiintyy viipurilainen kansantanssiryhmä Veresk ja illan kruunaa runsas juhlaillallinen (hinta 35 euroa/hlö).

Lauantaina 14.6. on mah-

dollisuus osallistua opastettuun retkeen Viipurin linnaan, jos osallistujia on riittävästi (hinta 15 euroa/hlö, jos osallistujia on vähintään 20 henkilöä).

Muuten on mahdollisuus tutustua Viipuriin omatoimisesti sekä käydä vaikkapa edullisilla ostoksilla.

Paluumatkalle lähdemme samalla laivalla lauantaina klo 17.15 ja perillä Lappeenrannassa olemme lauantai-iltana noin klo 21.45.

Matkan hinta on 108 euroa/hlö (78 euroa 2-15-vuotiaat) ja hintaan sisältyvät edestakainen laivamatka, majoitus hotelli Druzhbassa 2 hengen huoneessa (yhden hengen huoneesta lisämaksu 30 euroa), aamiainen, rekisteröintimaksu, Viipurin satamamaksu, kuljetus satamasta hotellille ja takaisin sekä matkanjohtajan palvelut Viipurissa.

Matkalle tarvitaan passi, mutta ei viisumia. Sukuseura on varannut matkalle paikat 30 henkilölle.

Matkalle on ilmoittaututtava sitovasti 2.3.2014 mennessä **Petri Kukolle**,

puh: 050-347 6964 tai petri.kukko@pp.inet.fi).

Paikat täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä. Pidäthän siis kiirettä, jotta pääset mukaan sukuseuran juhlamatkalle.

Lisätiedustelut matkan suhteen voit osoittaa **Jari Kukolle**, puh. 0400-965 596 tai jari.kukko@kolumbus.fi, tai Petri Kukolle.

Matkalle ilmoittaututtaessa ilmoitathan nimesi, osoitteesi, puhelinnumerosi ja mahdollisen sähköpostiosoitteesi.

Matkalle ilmoittautuneille lähetetään lisäinformaatiota maaliskuun aikana.

Huomioikaa myös, että sukumatkan jälkeen on samalla hyvä tilaisuus osallistua sunnuntaina 15.6. Karjala Liiton kesäjuhliin, jotka tänä vuonna järjestetään Lappeenrannassa.

Tavataan kesäkuussa juhlamatkan merkeissä!

KUKKOJEN
SUKUSEURAN
HALLITUS

Pyhäjärvi-matkoilla usein vain piipahdetaan Viipurissa, niin myös Kukkojen sukuseuran paluumatkalla vuonna 2010. Maineikkaassa Pyöreässä Tornissa kävi ruokailemassa iso joukko sukuseuralaisia.

Kaikkosesta valtiotieteen kandidaatti

Pyhäjärvi-juurinen kansanedustaja, Karjalaisseurojen Uudenmaan piirin pj. ja Karjalan Liiton vpj. **Antti Kaikkonen** on valmistunut Helsingin Yliopistosta valtiotieteen kandidaatiksi. ”Kyllähän siinä kesti, mutta nyt olen enemmän kuin tyytyväinen”, kommentoi Kaikkonen valtiotieteellisestä tiedekunnasta saatua tutkintoa FB-sivuillaan, jossa mukana oli oheinen valokuva.

Antti Kaikkonen täytti 40 vuotta ystävänpäivänä 14.2.2014. -KP

Paukkujen yhdeksäs ja toistaiseksi viimeinen sukumatka

suvun esivanhempien kotipaikoille Sakkolaan, Metsäpirttiin ja Rautuun 26.-29.6.2014.

Halukkailla on mahdollisuus osallistua Metsäpirtin pitäjäjuhlaan Metsäpirtissä.

Seuraava sukumatka suuntautuu muille seuduille, koska lähes kaikki yleensä sukumatkalla mukana olleet ovat jo tutustuneet esivanhempien maisemiin. Nyt kaikki ne mukaan matkalle, jotka eivät ole suvun synnyinsijoilla käyneet.

Ilmoittautuminen mahdollisimman pian ja viimeistään huhtikuun loppuun mennessä Hannu J. Paukulle p. 0500-741296 tai s-posti hannu.pauku@punkalaidun.fi

Tuleeko lehtesi oikealla osoitteella?

Soita osoitteenmuutos puh. 040 730 2622, tee muutos sähköpostilla tai kotisivujemme kautta.

Huom. Osoite ei vaihdu muuton jälkeen pelkästään postiin ilmoittamalla!

Pyhäjärvi-Säätiön puheenjohtajat

Hallituksen puheenjohtaja **Yrjö S. Kaasalainen** Kallenk. 10 29200 Harjavalta puh. 0400-626 770, yrjo.kaasalainen@luukku.com

Hallituksen varapuheenjohtaja **Juhani Forsberg** Ryytimaantie 19 A 8 00320 Helsinki, puh. 050-511 2899, juhaniforsberg@gmail.com

Hallintoneuvoston puheenjohtaja **Esko Pulakka** Kuljunperäntie 189 37200 Siuro puh. 044 383 0867 esko.pulakka@gmail.com

Sanankäyttö Karjalan Liiton teemana 2014-2016

Toiminnanjohtaja Satu Hallenberg (vas.) ja kulttuurituottaja Mervi Piipponen kertoivat Karjalan Liiton ajankohtaiset kuulumiset. Kuva: Kaarina Pärssinen.

Karjalaisten pitäjälehtien edustajat kokoontuivat vuotuisen seminaariinsa lauantaina 1.2. Karjalatalolla Helsingissä. Tapaamisessa käsiteltiin mm. kielenhuoltoa ja valokuvan käyttöä lehdistämme.

Karjalan Liiton puolesta tapaamiseen terveisiä toivat **Satu Hallenberg** ja **Mervi Piipponen**.

Karjalan Liiton vuosien 2014-2016 kolmivuotis-kauden teemana on karjalainen sanankäyttö. Teeman avulla tuodaan esille liiton jäsenten ja jäsenyhdistysten aktiivista toimintaa puhu-

tun ja julkaistun ilmaisun tuottajina ja kuluttajina niin painetun kuin puhutun sanan saralla.

– Karjalaiset ja karjalaisyhdistykset julkaisevat painettuja lehtiä, käyvät aktiivisesti keskustelua sosiaalisessa mediassa, toimittavat ja julkaisevat suku-, kylä- ja pitäjäkirjoja sekä historian kirjoja. Eri tilaisuuksissa liiton jäsenet tuovat esille monipuolista karjalaista sanallista ilmaisua. Esimerkkinä tästä ovat kylien väliset kehukilpailut pitäjäjuhlissa, tapahtumien kiinnostavat juhlapuheet, runoryhmien esitykset ja teatteriharrastus

sekä vahva karjalainen lauluperinne. Karjalainen sanankäyttö liittyy myös karjalaisten hengelliseen elämään, summasi Piipponen. Vuoden 2014 aikana on yli kymmenen vuoden tauon jälkeen menossa myös karjalaisten pitäjälehtien kilpailu, jota käydään kolmessa eri sarjassa.

Toiminnanjohtaja Satu Hallenberg muistutti kevään liittokokouksesta ja Karjalatalon tulevasta 70-vuotisjuhlasta. Hän kiitteli monia talkoolaisia, jotka ovat osallistuneet Karjalatalon meneillään olevaan

Äidinkielenopettaja Terttu-Elina Kalaja opasti mm. oikeinkirjoitusasioissa. Karjalankannas kirjoitetaan yhteen ja talvisota ja jatkosota pienellä alkukirjaimella.

remonttiin, ja moniin muihin talkootehtäviin – esimerkiksi piirakkatalkoisiin.

Kiinteistöyhtiö Karjalaisen Heimotalon osakeanti on edelleen menossa kaikille Karjalan Liiton jäsenille ja on voimassa 7.5.2014 asti.

– Tiedossa on monia pakollisia korjauksia, joihin

toivomme tukea, vetosi Satu Hallenberg.

Kesän 2014 Karjalaiset kesäjuhlat pidetään 13.-15.6. Lappeenrannassa, ja tapahtumassa on liitolla vahva rooli. Vuoden 2015 juhlat, kun Karjalan Liitto täyttää 75 vuotta, vietetään Hyvinkäällä, veturina Uudenmaan piirin pj. **Antti Kaikkonen**.

Karjalan kunnaat lehden mukana on jäsenille tulossa toukokuun lehdessä uusi Karjala-kortti, mikä sieltä kannattaa ottaa talteen. Erilistä jäsenkortin postitusta ei ole.

MARJO
RISTILÄ-TOIKKA

Pyhäjärveläisten sanankäyttäjien eturivistä Tietokirjailija, elokuvaneuvos Kari Uusitalo Karjalatalolle

Kun tarkastellaan julkaisujen lukumäärää mittapuuna, kuka pyhäjärveläisjuurisista kirjailijoista on runsaslukuisimmilla tuotannollaan noussut julkisuuteen, on kärjessä Hyvinkäällä asuva, viime heinäkuussa 80 vuotta täyttänyt, tietokirjailijana tunnettu elokuvaneuvos **Kari Uusitalo**.

Uusitalo saapuu kertomaan kirjailijan urastaan Vpl. Pyhäjärvi-seuran tilaisuuteen sunnuntaina 2.3.2014 klo 13.00 Laatokkasaliin Karjalatalolle.

Tilaisuuteen, joka liittyy Karjalan Liiton nimeämään vuoden teemaan Karjalainen sanankäyttö, ovat kaikki lämpimästi tervetulleita.

Seuran tilaisuuksiin sen perustamisesta 1957 ahkeaan osallistunut ja aina silloin tällöin myös esiintynään vierailut, monessa roolissa seuran hyväksi töitä tehnyt, seuran kunniajäseneksi vuonna 2007 kutsuttu Kari Uusitalo on viimeinen elossa olevista seuran ensimmäisen johtokunnan jäsenistä.

Hän myös toimi seuran ensimmäisenä sihteerinä 1957-1970 ja on laatinut seuran 10-vuotishistoriikin. Karjalan Liitto palkitsi hä-

net ansiostaan hopeisella ansiomerkillä 1982.

Myöhempien aktiivivuosien erityisansioista mainittakoon Uusitalon idea Vpl. Pyhäjärven vaakunalla varustetun T-paidan valmistuksen aloittamisesta vuonna 1997.

Ja vuonna 2007 oli vuorossa hänen yhteistyössä **Antero Pärssisen** kanssa laatima käsikirjoitus tekstityksestä Vpl. Pyhäjärvellä vv.1939-44 **Reino Tenkasen** kuvaamasta aineistosta aiemmin (1977) koostettuun Muistojen järvi -dokumenttielokuvaan. Se julkaistiin tekstitetyssä muodossa ensimmäistä kertaa

VHS ja DVD-versioina tuolloin seuran 50-vuotisjuhlavuonna.

Synnyinseutuaan Vpl. Pyhäjärveä Kari Uusitalo on laajassa kirjallisessa tuotannossaan kuvannut yhdessä **Mauri Vanhasen** kanssa laatimassaan Kaiku, joka kiiri kauas. Vpl. Pyhäjärven urheiluhistoria Vpl. Pyhän Säätiö (1970) ja elämäkertateoksessaan Elämäni tarina – Evakkopojasta elokuvaneuvokseksi, Karjalan Kirjapaino (2001).

Tuotannosta laajemmin kts. oheinen tietolaatikko.

KAARINA
PÄRSSINEN

Kari Uusitalon tuotantoa

- Viisi vuosikymmentä suomalaista elokuvayritteliäisyyttä: Adams Filmi OY 1912-1962. Adams Filmi. 1962.
- Suomalaisen elokuvan vuosikymmenet: johdatus kotimaisen elokuvan ja elokuva-alan historiaan 1896-1963. O. 1965.
- Kolme vuosikymmentä elokuvateatterien yhteistyötä: Suomen elokuvateatterinomistajien Liitto 1938-1968. 1968.
- Torpanpojasta kinokuninkaaksi: Väinö Mäkelän mittava elämäнкааri. Kinosto-yhtymä. 1970.
- Kaiku, joka kiiri kauas. Vpl. Pyhäjärven urheiluhistoria, yhdessä Mauri Vanhasen kanssa. Vpl. Pyhän Säätiö 1970
- Eläviksi syntyneet kuvat: suomalaisen elokuvan mykät vuodet 1896-1930. O. 1972.
- Kuusi vuosikymmentä suomalaista elokuvayritteliäisyyttä. Adams-filmi. 1972.
- Suomen biografiiliitosta Suomen filmikamariin. Suomen filmikamari. 1974.
- Lavean tien sankarit: suomalainen elokuva 1931-1939. O. 1975.
- T. J. Särkkä, legenda jo eläessään. WSOY. 1975.
- Filmivuokraajien yhdistyksestä elokuvatoimistojen liitoksi. Suomen elokuvatoimistojen liitto. 1977.
- Ruutia, riitoja, rakkautta: suomalaisen elokuvan sotavuodet 1940-1948. Suomen elokuvasäätiö. 1977.
- Hei, rillumarei: suomalaisen elokuvan mimmitellisuusvuodet 1949-1955. Suomen elokuvaseätiö. 1978.
- Luottamus-elokuva: syntyvaiheet ja valvontakoneisto. Lenin Suomessa elokuvan työryhmä. 1979.
- Suomen elokuvasäätiö 1970-1979: katsaus säätiön ensimmäiseen toimintavuosisikymmeeneen. Suomen elokuvasäätiö. 1980.
- Suomen Hollywood on kuollut: kotimaisen elokuvan ahdinkovuodet 1956-1963. Suomen elokuvasäätiö. 1981.
- Taju kankaalla: suomalaisia elokuvakaskuja. T. 1983.
- Umpikuja?: suomalaisen elokuvan vaikeat vuodet 1964-1969. Suomen elokuvasäätiö. 1984.
- Suomen elokuvatoimistojen liitto (SEL) 1977-1987. Suomen elokuvatoimistojen liitto. 1987.
- Naapuri elävissä kuvissa: Suomeen tuodut, vuosina 1910-1940 valmistetut ruotsinmaalaiset elokuvat. Valtion painatuskeskus. 1990.
- Hyökyaallosta Harjunpäähän: suomalaiset filmatisoinnit kautta aikojen. Suomen vanhan kirjallisuuden päivät. 1994.
- Jussien viisi vuosikymmentä 1944-1994. Filmiaura. 1994.
- Kuvaus-kamera-käyl! : lähikuvassa suomifilmit ja Suomi-Filmi Oy. Kirjastopalvelu. 1994.
- Värikästä väkeä jo mustavalkoisen filmin aikaan: noin 300 suomalaista elokuvakaskua ja tarinaa. Btj. 1995.
- Risto Orko: Suomi-filmin 100-vuotias suurmies. WSOY. 1999.
- Elämäni Karina: evakkopojasta elokuvaneuvokseksi. Karjalan kirja. 2001.
- Siiri ja Kaarlo: näyttelijäparin tarina. Edita. 2002.
- Haiseeko täällä valkokangas?: tarinoita suomi-filmin hilpeästä historiasta. Like. 2005.
- Tarkastelua: Aarne Tarkas ja hänen elokuvansa. Like. 2006.
- Suomalaisen elokuvan tietovisa. Like. 2007.
- Valkokankaan Waltariana. WSOY. 2010.

Suvannon seudun pitäjäyhteisöjen yhteistyö jatkuu – keväällä matkataan porukalla Kannakselle

Seitsemän Suvannon seudun pitäjäyhteisöjen ensimmäisen vuositapaaminen pidettiin Lempäälässä 25. tammikuuta Sakkola-Säätiön toimissa tilaisuuden isäntänä; puhetta johti **Antti Hynnä** ja pöytäkirjaa piti **Satu Karvinen**.

Paikalle saapui parikymmentä henkeä ja jokaisesta yhteistyöpitäjästä oli edustus paikalla; Käkisalmeista Erkki Heiskanen, Metsäpirtistä Anja Kuoppa, Raudusta Raili Lameranta ja Kaarina Raatikainen, Räisälästä Ilkka Puukka ja Aimo Kalenius, Vpl. Pyhäjärveltä Yrjö S. Kaasalainen, Pirjo Kiiala, Esko Pulakka ja Kari Kyander, Vuokselaista Ebba Penttilä ja Taisto Virkki. Isäntänä toimineesta Sakkolasta paikalla olivat Hynnän ja Karvisen Aila Alanen, Matti Naskali, Hannu J. Paukku, Eero Pilvinie, Marjo Ristilä-Toikka, Hannu Turkinen ja Teuvo Viskari.

Kaksi kertaa vuodessa pidettävien kokousten tarkoituksena on päivittää kuulumiset mm. liittyen yhteistoimintaan entisten karjalaispitäjien alueelle Venäjällä. Pitäjäyhteisöt ovat kukin luoneet vanhalle kotiseudulle kontakteja ja tiedonvaihto asioidenhoidon sujumiseksi nähdään tärkeänä.

Tammikuun tapaamisessa esillä oli eritoten hautausmaiden ja muiden pyhiin paikkojen ja muistomerkkien tilanne, joista pitäjien edustajat kohdaltaan kertoivat. Vanhojen suomalaisten hautausmaiden tilannetta käsiteltiin myös karjalaisten säätiöiden seminaarissa viime syksynä, mistä asiaa kertasi Antti Hynnä yhdessä **Mervi Aikaksen** kanssa tehdyn muistion perusteella.

Pyhäjärven **Yrjö S. Kaasalainen** kehotti tutustumaan Karjalan Liiton tuotamaan materiaaliin liittyen hautausmaihin. Pyhäjärvi-juuriset talkoolaiset ovat viime kesänä käyneet uudistamassa sankarihautausmaansa aidan.

Paikoin ovat venäläiset ottaneet vanhoja suomalaisia hautuumaista omien vainajiansa leposijoiksi eli heidän vainajiaan on haudattu suomalaisten vainajien ”päälle”.

–Näen niin, että nämä paikat ovat nyt pyhiä sekä meille että heille, totesi Kaasalainen.

Vuokselan **Taisto Virkki** iloitsi, että sikäläinen kunnanjohtaja **Aleksandr Tankov** kertoi paikallisten halukkuudesta tulla mukaan Vuokselan sankarihauta-alueen ja vapaussodan muistomerkin ympäristön kunnostustalkoisiin, joita on suunniteltu ensi kevääksi.

Harmillisempaa oli kokemus marraskuulta, kun Vuokselaissa vierailleet **TaPIO Sihvo** ja Taisto Virkki eivät päässeet kirkonseudulle koiravartion ja aidan takia.

– Hallintasopimus meillä on alueeseen voimassa kuitenkin vuoteen 2021; tämän totesi myös kunnanjohtaja, huomautti Virkki.

Sakkolan kohdalla kirkkomaan muistopuiston hallintasopimus on lähivuosina uudistettava.

– Nykyinen sopimus on voimassa vuoteen 2017, ja uudistusasia on olemme jo ottaneet esiin Gromovon kunnanjohtaja **Ludmila Ivanovan** kanssa, totesi **Hannu Turkinen**.

Räisälässä käydään kunnanjohtajan kanssa neuvotteluja hautausmaasta. Räisälässä on kirkko pystyssä, ja siellä vietettiin vuonna 2012 kirkon satavuotisjuhliakin, jolloin paikalle kiinnitettiin kirkon satavuotisjuhla.

– Paikalliset ovat kiinnittäneet sinne myös oman laattansa. Lähtitulevaisuudessa on tarkoitus laittaa esiin ja julkistaa Räisälän infotaulu, kertoivat **Ilkka Puukka** ja **Aimo Kalenius**.

Käkisalmelaiset säikähtivät viime vuonna, kun alueen venäläisviranomaiselta kuului ajatuksia Käkisalmen vanhan kirkon muokkaamisesta majoitustiloiksi. Käkisalme-Säätiön pj. **Erkki Heiskanen** kertoi, että he kutsuivat marraskuussa Lahteen vierailulle Käkisalmen kunnanjohtaja **Vladimir Pozdjakovin** sekä **Maria Lihajan** ja **Natalia Gundyjevan**.

– Käytyjen keskustelujen jälkeen varovaisena toiveena on, että Käkisalmissa (Priozersk) on otettu vinkistä vaarin ja Käkisalmen kirkko kunnostetaan uudeksi kulttuuri- ja matkailukohteeksi, kertoi Heiskanen.

– Kirkon on suunnitellut **Armas Lindgren** ja toivomme sen entisöintiä tämän arkkitehdin hengessä. Olemme luvanneet hankkia käyttöön kopiot alkuperäisistä piirustuksista. Toivottavasti Käkisalmen alueelta löytyy rahaa hankkeen toteuttamiseen.

Käkisalmen vanha suomalainen kirkko on ollut 15 vuotta tyhjillään tulipalon jäljiltä, mutta onneksi parin vuoden takaisista myrskyistä kärsinyt katto on korjattu.

Käkisalmen linnan maisemissa monet kotiseutumatkajat ovat pyörähtäneet, mutta linnamuseon väki toivoo alueen matkailun vilkastuvan. Museonjohtaja Maria Lihajan terveiset toi Yrjö S. Kaasalai-

nen: museolla on ammattitaidolla koottuja historiaa valottavia näyttelyitä, kahvila, matkamuiستomyymälä ja saatavilla myös suomenkielinen opastus; kannattaa olla yhteyksissä.

– Kovasti tutustumisen arvoinen kohde, johon matkanjärjestäjät voivat ennalta sopia käyntiä opastuksineen, Kaasalainen vinkkasi.

Pitäjäyhteisöjen tapaamisessa keskusteltiin lisäksi vapaussodan muistomerkkien saamisesta Karjalan sankarivainajien haudoille.

Puheenvuoroja käytettiin myös siitä, miten tärkeää on Suvannon seudun yhteisöissäkin saada nuorempaa polvea kiinnostumaan toiminnasta ja mukaan Karjala-työhön – samoin viedä nykyvenäläisille tietoa alueen historiasta ja sotaaikaisista tapahtumista.

– Miten alueen nuorisoa Suomessa ja Venäjällä saadaan kiinnostumaan ja tietoisiksi asioista; meillä Räisälä-Säätiössä on pidetty aiheesta seminaarikin ja teemana on Karjalan henkinen ja kulttuurillinen palautus nuorille, summasi Ilkka Puukka.

– Esimerkiksi vanhoja kuvia Räisälästä on digitoituna jo useampi tuhat, ja niiden avulla voidaan venäläisille kertoa alueen historiaa.

Sakkola-Säätiön Antti Hynnä jatkoi, että myös Sakkolasta on kuvia digitoitu tuhatmäärin ja suuri osa niistä on jo katsottavana Sakkolan nettisivuilla.

Monilla muillakin pitäjillä on aineistoa paljon taltiointina, ja kontakteja kuvien ja muun aineiston tiedoksi saattamiseen on siis syytä etsiä venäläisviranomaisten ja yksittäisten hen-

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiötä kokouksessa edustaneet Yrjö S. Kaasalainen, Pirjo Kiiala ja Esko Pulakka, oikealla Käkisalme-Säätiön pj. Erkki Heiskanen.

kilöiden tapaamisten yhteydessä.

Hannu J. Paukku painottikin taas henkilökohdallisen yhteydenpidon ja tapaamisten merkitystä; alueelle on luotu hyvät suhteet ja niitä kannattaa pitää yllä.

Suvannon seudun seitsemän pitäjän edustajat ovat jo yli kymmenen vuotta pitäneet tiivistä yhteyttä ja järjestäneet yhteisiä matkoja Kannakselle. Tarkoituksena on ollut tutustua naapuripitäjien historiaan ja nykypäivään.

Toukokuun 2014 matka suuntautuu Räisälään ja Vuokselaan, jotka yhteistuumin ovat matkaa valmistelleet. Matkanjohtajina toimivat Räisälästä Aimo Kalenius ja Vuokselaista TaPIO Sihvo apuoppaiden kera.

Matkan erikoisuutena on

tutustua alueeseen myös vesitse eli halukkaat pääsevät soutamaan Vuokselaista kohti Sakkolan Kiviniemellä 3-4 hengen venekunnissa. Majoitus on Kiviniemen Losevskaja-hotellissa. Tarkoituksena on lisäksi tavata sikäläisiä eli Käkisalmen alueen kuntapäättäjiä yhteisel-

lä illallisilla.

Toinen Suvannon seudun pitäjäyhteisöjen vuotuisista kokouksista pidetään 27.9. Räisälä-Museolla Köyliössä.

MARJO RISTILÄ-TOIKKA

Ilkka Puukka (vas.) ja Aimo Kalenius, Räisälän edustajia.

Kokousväkeä, vasemmalta Raili Lameranta, Kaarina Raatikainen, Satu Karvinen, Aila Alanen, Antti Hynnä, Anja Kuoppa, Kari Kyander, Hannu J. Paukku, Ebba Penttilä ja Taisto Virkki.

Tositarina Kiviniemestä – kun hevospies sakot sai

Lukiessani syksyllä 2013 ilmestynyttä kirjaa ”Kuohuva Kiviniemi Sakkolassa Karjalan kannaksella”, mieleeni muistui isäni **Tauno Kaasalaisen** kertoma tositaupaus. Kirjassa oleva oheinen kuva ohjeisti, ettei hevosella saanut ajaa juoksujalkaa kosken ylittävyyttä siltaa.

”Oonha miekii saant sakot ylinoppeuvest Karjalas”. No miten ihmeessä?

Hevonen oli säikkynyt jotain ja lähtenyt juosten sillan yli, vaikka vitjojen varaan rakennetulla sillalla tuli hevosen kulkea käyden. Siltavahti oli antanut sakot.

Olihan siinä kotiin tultua **Helena-äidille** selittämistä. Isäni oli jäänyt omasta isäntään orvoksi täytettyään juuri 14 vuotta ja perheessä tarvittiin hevospiesmistä. Sakotetun ikä, sakon määrä ja matkan tarkoitus on jäänyt aikanaan tarkistamatta. Kirjassa on mainittu siltamaksu, joka oli ”hevospiesmieheltä 50 p ja juosten ajo sillalla kielletty 40 mk sakon uhalla.”

Hevonen oli isälle hänen usein laulaman laulun sanoin ”reiluin kumppaneista ja ystävä vailla vertaa”.

Lapsuudestani muistan, miten oli mukava kuulla kulkusen kilinä iltahämärissä, koska siitä tiesi että isä hevospiesneen oli tulossa metsätöistä kotiin. Tärkeää oli hevosen hyvinvointi ja illastaminen ajallaan.

Kiviniemen sillalla ei saanut hurjastella autoilla eikä hevosillakaan, mutta sillan kupeessa kelpasi poseerata valokuvaajalle. Kiviniemi liikenteen solmukohtana on Sakkola-Museon kuvanäyttelyn aiheena Lempäälässä ensi kesänä. Kuva kirjasta Kuohuva Kiviniemi.

Tapahtui myös eräänä jouluaattona, että juuri sillä aikaa joulupukki kävi. Mielestäni hevonen olisi voinut vähän odottaa, niin olisi

isäkin nähnyt joulupukin, joka sentään kävi vain kerran vuodessa.

PIRJO KIIALA

Isäntä Tauno Kaasalaisen ja hevosen eron hetki Kiikassa. Viimeiseksi jäänyt Veku on lähdyssä uudelle omistajalle vuonna 1971. Kuva: Yrjö S. Kaasalainen.

Serkusten kodit olivat samassa pihapiirissä Pyhäjärven Pöhlön kylässä. Kaasalaisen pitkän Yrjön ja sisarensa Nikkasan Liisan perheiden nuorimmat lapset, vas. isäni Tauno, Selma-sisar, Saimi-serkku, isän kaksosveli Antti Johannes ”Jussi” (kaatui jatkosodassa v. 1941), takana vas. Tyne-sisar ja Hilja-serkku.

Tämän päivän runonlaulajista Jari Halonen laulaa Kalevalasta voimalla, ryskeellä ja filosofoiden

Ensikosketus **Jari Halosen** elokuvaan ”Kalevala, uusi aika” syntyi lähes vuosi sitten ohjaajan poiketesissa promootiokiertueellaan Karjalatalolla esittelemässä suurta innostuksen paloa hehkuen teostaan. Se sai sittemmin marraskuussa ensi-iltansa pitkään valmistetuksi olleena ja budjetiltaan ennätysmittoihin kasvaneena.

Kokonaan uusi näkemys siitä, mikä Kalevala on ollut ja mistä Kalevala itse asiassa kertoo, oli kypsytynyt taiteilijan mielessä uutuudeksi, jota hän ahkeaan tarjosi myös karjalaisseuroissa nähtäväksi. Helmikuun alussa Karjalan Liitto tarjosi esityksen pitäjälähtiseminaarin osanottajille ja vapaasti kenelle vaan, joka kymppin sisäänpääsymaksun maksettuaan halusi katselukokemuksen lisäksi tavata esityksen päätyttyä käsikirjoittaja-ohjaaja-tuottaja Jari Halosen.

Elokuva toimii kahdessa aikatasossa. On sekä van-

haa kalevalaisuutta Väinämöisineen, Kullervoineen ja miekkoineen, että nykyä, tietokoneet ja kapitalistinen tämä päivä, jossa kansalliseeposta kai vielä luetaan kouluissa.

Jari Halosen tulkinnassa nähdään kuvausta nykyhetkestä ja Lönnrothilta tutusta Kalevalasta sankarihahmoineen. On Väinämöinen, on seppä Ilmarinen ja Louhi ja Aino. Limittäin kulkevassa nykyhetkessä keskeisin henkilö on konserniohjaaja Sampo Väinölä, joka rakentaa uutta Sampoa. Nykyajassa ollaan vaipuneina aatteettomuuteen ja moraalittomuuteen. Osittain liikutaan seuran kampaailua piinaavien harhojen maailmassa.

Elokuvakerrontaa katkovat mustalle pohjalle heijastetut Halosen filosofiset, iskulauseenomaiset pohdinat.

Viime kädessä voin kertoa vain omasta elämäksestäni. Kävi niin, että oli helpompaa ja antoisampaa

Elokuvan käsikirjoittaja-ohjaaja-tuottaja Jari Halonen.

seurata elokuvan jälkeen esiintyneen ja yleisöä keskusteltaneen Halosen maailmoita syleilevää ja elämänmenoa kritisovaa, ankaraa puhetulvaa kuin saada elokuvasta irti sielua virkistävää taiteellista elämystä.

Ei Halonen sitä kai halunnutkaan tarjota – vaan oman tulkintansa, jonka hän toivoi herättelevän ajattele-

maan Kalevalan ydinviestä. Hänen käsitykseensä, että Lönnrothin talteenottamista runoista osa on kyseisen aikakauden viihteellistä rallatusta – vertaapa vaikkapa Jaakko Teppoon tai Jope Ruonansuuhun – osa on suurin mittoihin kasvavaa filofista pohdintaa elämästä, on helppo yhtyä. Elokuvan haluaisin katsoa vielä uudelleen.

KAARINA
PÄRSSINEN

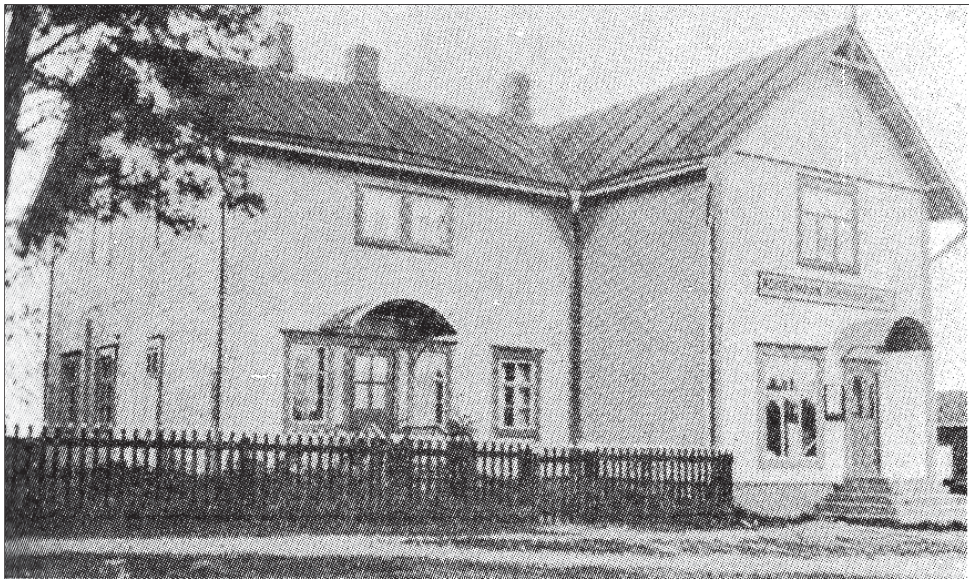
Karjalan Liiton
varainkeruu
Evakkoäiti-
muistomerkki-
hankkeen
hyväksi
jatkuu

Keräystilin numero:

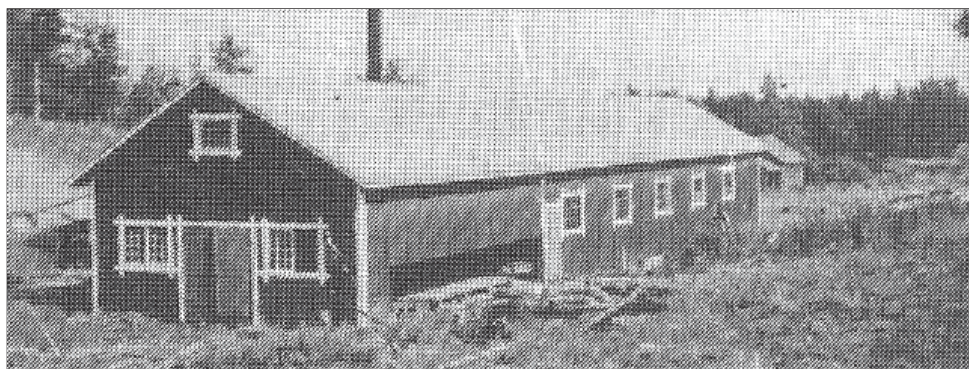
OKOYFIHH,
FI84 5789 5420 0253 68
Viite: 30009

Keruuu aika:
2.11.2012-31.10.2014

Kotikylämme Noitermaa Vpl Pyhäjärvellä

Maatalouden lisäksi Noitermaassa oli muutakin elinkeinotoimintaa. Yläkuvassa Noitermaan osuuskauppa, ala Noitermaan Sahan rakennus. Kuvat Noitermaa-kirjasta.

Kotikylästään Noitermaan koulupiirissä syystäkin ylpeät Pyhäjärvi-juuriset esittelivät sukujensa asuinpaikkoja Vpl. Pyhäjärvi-seuran järjestämässä tilaisuudessa 2. helmikuuta Karjalatalolla.

Tilaisuuden ”tähtiluennoitsija” oli ilman muuta **Anna-Liisa Heikkilä**. Sisällöltään valtavan laaja, värikkäästi ja elävästi kyläläisistä ja heidän asumuksistaan soljunut kerronta tempasi meidät kaikki mukaansa; aivan kuten tapahtui marraskuussa Konnitsan esittelyssäkin, kahta Konnitsa-kirjaa kirjoittamassa olleen **Ensio Näriäisen** esiintyessä.

Myös Anna-Liisan keronnassa suuri ja ehtymätön voimavara ovat oma-kohtaiset muistot kotiseudulta ja se, että hän ollut kirjoittamassa yhdessä **Heikki Karttusen** kanssa kolmea Noitermaasta kertovaa kirjaa. Kartat ja lukuisat kuvat paikansivat

kerrontaa.

Kirsti Naskali kertoi kuvien kera noitermaalaisen sijoittumisesta sotien jälkeen. Huomattava osa heistä asettui asumaan Suoniemelle. Kirsti on selvittänyt asiaa tarkkaan tehdessään opintoihinsa liittynyttä opinnäytetyötä.

Johannes Ijas kertoi kuvien kera havainnollisen esimerkin Noitermaan näkyvien muuttumisesta. Ennen sotia valmistuneesta Ijaksen perheen navetasta oli jäljellä Karjalan matkailun alkaessa 1990-luvun alussa vain heinikosta löytynyt, kivijalkana toiminut betonilaatta lantakouruineen. Nytemmin tälle laatalle on rakennettu vanhoista hirsistä talo, joka törröttää kotitalon paikalla ikkunat kiinninaulattuina, asu-mattoman näköisenä rakennusrumiluksena.

Laajemmin tämän päivän näkymistä alueella kertoi **Esko Pulakka**. Hän

havainnollisti puheenvuoroaan **Yrjö Inkisen** kuvaamalla ja kokoamalla mielenkiintoisten videonpätkien sarjalla.

Noitermaa-tilaisuuteen osallistuneita väkeä, joista useimmat eivät ennen olleet käyneet seuran tilaisuuksissa saati vielä liittyneet seuran jäseniksi. Tilaisuus keräsi kaikkiaan 47 osallistujaa, joita saapui aina Tamperetta, Siuroa ja Keuruuta myöten.

Tilaisuudessa kuullut Anna-Liisa Heikkilän ja Kirsti Naskalin esitykset seuraavaksi tiivistelminä, samoin Esko Sipposen kirjoitus Noitermaastalähdestä.

KAARINA
PÄRSSINEN

Kuvat:
Kari Kyander,
Juhani Paajanen ja
Kaarina Pärsinen

Yleisö kuunteli tarkkaavaisena esityksiä. Kuvassa vasemmalta Hilikka Sipponen, Seija Sipponen ja Tarja Sipponen, joista Seija on Hilkan anoppi ja Tarjan äiti, sekä Silvo Kaasalainen.

Koulupiirin kylät, sijainti, maisema ja tiestö

Noitermaan koulupiiri sijaitsi Pyhäjärven ja Kiimajärven välisellä kannaksella. Kansakoulu oli Noitermaassa ja koulupiirin kylät olivat ikään kuin puolikehässä koulun ympärillä.

Pyhäjärven kauniissa rantamaisemissa olivat Tolsterniemen, Jaaman ja Paarinan kylät. Kiimajärven ja Porsaanmäen kylät sijaitsivat Kiimajärven rannalla. Miissualla ja Noitermaalla ei ollut järven ranta, mutta niissä oli harjua ja lampia. Pienessä Miissuan kylässä oli Miissuan lampi.

Noitermaassa puolestaan oli noin kilometrin pituinen Taipaleen harjumuodostelma, ja sen kahden puolen, kylän puoleisessa päässä olivat Taipaleenlampi ja Nurmilampi. Tienlailampi oli lähellä maantietä.

Vanha maantie kulki Miissuan – Savimäen – Noitermaan kautta Käkisalmeen ja siitä edelleen. Tätä tietä pitkin on aikanaan tehty kauppamatkat Pietariin.

Vuodesta 1928 lähtien päästiin jo linja-autolla Sortanlahdesta Pyhäjärven asemaan, Noitermaan ja Kiviniemen kautta Viipuriin. Liikennöitsijöinä olivat tolsterniemeläiset Heikki Mustonen ja Manu Naskali. Matka taittui päivässä edestakaisin.

Henkilöauto oli uusi liikenneväline. Toivo Karttunen ajoi taksia, ja omassa käytössä autot olivat Jussi ja Mikko Matikaisella.

Vanhan maantien lisäksi toinen huomattava tie kulki Pikonjoelta Jaaman kautta Pyhäjärven rantaan seuran Enkkuaan ja edelleen Taipaleenjoelle. Tie kunnostettiin ennen sotia ja se sai nimekseen ”Tykkitie”.

Kylätiet Jaamaan ja Kiimajärvelle lähtivät läheltä Noitermaan keskustaa ja Porsaanmäelle tie erkani Savimäeltä. Porsaanmäeltä oli Sakkolan suuntaan paljon käytetty suora tieyhteys.

Päätteiden lisäksi olivat käytössä tietysti monet pienemmät kylätiet ja kujaset. Talvisaikaan kuljettiin jätse Pyhäkylään, jolloin matkan pituus Noitermaasta oli noin 6 km. Maanteitse kuljien matkaa kertyi 13 km.

Noitermaan seudun halki rakennettu Rautu-Elisenvaara -rautatie valmistui 1917. Noitermaan kohdalla oli pysäkki, pysäkkirakennus ja pysäkinhoitajan asuintalo. Pysäkinhoitajana oli **Simo Paganus**. Junalla pääsi kätevästi niin Käkisalmeen kuin Kiviniemeenkin ja tarpeen vaatiessa eri puolille Suomea.

Kylien asutus

Noitermaan seudun topografikartasta saa yleiskuvan kustakin kylästä. Siitä näkyvät mm. tiet, peltoaukeat ja talojen sijainnit. Asukka-

den nimet ovat peräisin Noitermaan seudun historioista.

Tolsterniemen kylä sijaitsi nimensä mukaisesti Pyhäjärveen pistävässä niemessä. Kylässä oli 20 taloa, joista kahdeksassa asui Naskaleita. Varsinainen niemi oli Matti ja Jaakko Mustosen hallinnassa. Muita kylän asukkaiden sukunimiä olivat Pulakka, Rampa, Leppänen, Piitulainen, Vulli, Virolainen, Pärsinen ja Mylläri. Kylälle tärkeä paikka oli niemen kainalossa sijainnut kalasatama ja venevalkama.

Jaaman talot olivat ns. Tykkitien kahden puolen rannan tuntumassa ja taloryhmänä Jaaman mäellä, vain Mecklin, Inkinen ja Pietarinen olivat kauempana peltoaukealla. Kylän asukkaista oli Tompereita seitsemän perhettä, Kaasalaisia kolme, Puusniekkaa ja Naskalia kaksi perhettä. Muita sukunimiä olivat Virolainen, Systä, Rähmönen, Savolainen, Malinen, Pulakka, Hopia ja Näsi.

Paarina oli pieni, viiden talon kyläryhmä. Kylässä asuivat Kinnari, Selin, Naskali sekä Pekka ja Juho Demetjef. Lisäksi siellä oli helsinkiläisillä Huurilla ja Taivalantilla kaunis huvila.

Kiimajärven kylässä olivat pyhäjärveläiset kauan viljelleet rantaa kohti viettäviä peltojaan. Paikan laadukkuuden olivat huomanneet myös hoviherrat, ja niinpä sinne perustettiin hovi, jonka mailta asukkaat hädettiin muualle. Tunnetuissa historian käänteissä hovin maille v. 1909 perustettiin yli 20 pientilaa, osa niistä oli Savimäellä, mikä virallisesti kuului Kiimajärven kylään. Niinpä kiimajärveläiset puhuivat ”vanhasta kylästä” ja ”uudesta kylästä”.

Uusi kylä oli tämä Hovin entisille maille perustettu kylän osa. Vanhan kylän asukkaat olivat Karvanen, Tanninen, Pihkoluoma, Nieminen, Sallinen, Mentu, Oranen, Henttinen ja Herrat, kylän vanhin suku. Uudessa kylässä, kylän päätien varrella asuivat Ilvonen, Pappinen, Heikki Herä, Tanninen, Iso-Pahkalat, Musakka ja Kaasalainen. Samansuuntaisen peltotien varressa asuivat Tauti, Turunen ja Pietarinen.

Seuraavana oli Kiimajärven hovi, jonka omisti helsinkiläinen Arvi Timonen. Samalla peltoaukealla asuivat vielä Rautiainen, Matti Kuronen, Lamppu, Happonen ja Juho Kuronen. Lisäksi kylässä asuivat Virolainen, Tattari, T. Tanninen, Vulli, Tokkari, Muli ja Lemander.

Porsaanmäen rannat olivat korkeareunaiset, Kiima-

järven kylässä matalat, molemmat hiekkapohjaisia. Porsaanmäeltä olivat aukeat näkyvät paitsi Kiimajärvelle, myös laajan pelto- maiseman yli Noitermaahan asti. Kylän tunnetuimmat suvut olivat Vesikot, Laamaset, Viskarit, Vanhat talot ja Kuisma. Siellä asuivat myös Wetterstrand, Hynnä, Kinnari, Iso-Pahkala, Rekonius ja Riikonen. Porsaanmäeltä asioitiin paljon Sakkolan suuntaan, vietiinhan sieltä perunaa ym. tuotteita Kiviniemen Kasarmille.

Miissua oli Paarinan tavoin pieni kylä, vain kuusi asuttua taloutta. Miissuan kohdalle osui maantien ja rautatien tasoristeyks. Rautatien itäpuolella olivat Vesala, Nieminen ja Matikainen. Länsipuolella, lähempänä Miissuan lampea asuivat Vuotilainen, Vikström ja Rekonius.

Savimäki oli yhtenäistä aluetta Noitermaan kanssa, mutta virallisesti se kuului Kiimajärven kylään. Syytä tähän oli Kiimajärven hovin sivutila, ns. Savimäen hovi, mikä nyt oli Pelkosen omistuksessa. Savimäelle oli samoin kuin Kiimajärvelle muodostettu hovin maista uusia tiloja ja niihin oli muuttanut asukkaita muista Kannaksen pitäjistä, tosin Inkinen oli tullut Yläjärveltä ja Laamanen Porsaanmäeltä. Jo mainittujen lisäksi Savimäen asukkaita olivat Varis, Heikkonen, Avomäki, Hätönen, Koistinen, Savolainen, Huttunen, Tomperi ja Kitunen.

Noitermaa oli koulupiirin keskus ja kuten kartasta huomaa, tiheimmin asuttua aluetta oli kylän pohjoisosassa. Kylässä oli useita taloja, joiden asukkailla oli sama sukunimi. Se kertoo, että nämä suvut ovat asuneet jo pitemmän aikaa samoilla seuduilla. Tosin kylän monet Matikaiset tai Puraset eivät kaikki olleet sukua toisilleen. Seuraavassa asukasluettelossa sukunimen perässä on luku, mikä ilmaisee, monessako Noitermaan talossa asui tämmöisissä.

Matikainen 8, Puranen 6, Pulakka 3, Komonen 3, Felin 4, Sipponen 2, Väyrynen 2, Kaasalainen 2, Ijas 2, (Rastas). Lisäksi kylän asukkaita olivat Lötjönen, Porvali, Hatakka, Niukkanen, Parkkunen, Karttunen, Velling, Leppänen, Musakka, Pensasmaa, Huttunen, Savolainen, Kopsa, Karvonen, Hiiri, Nokelainen, Paganus, Taivassalo, Vesterinen, Renfors, Vulli, Kermiinen ja Harmaa.

Luettelosta puuttuvat opettajien ja Osuuskaupan henkilökunnan nimet, samoin Sahatalossa asuvien nimet, nämä olivat vaihtuvia asukkaita.

Elinkeinot

Maanviljely ja siihen liittyvä karjanhoito oli Noitermaan seudulla, kuten Pyhäjärvelä yleisesti, vallitseva elinkeino ennen sotia.

Alan ammattineuvojat pitivät kylissä maanviljelyyn ja karjanhoitoon liittyviä kursseja, joista saatiin lisätietoa ja innostusta uuden kokeiluun. Perustettiin osuuskuntia, joista Noitermaassa olivat tärkeimmät maidonmyynti- ja puimakoneosuuskunnat. Maidonmyyntiosuuskunnalla oli maidon vastaanottotalo pysäkin läheisyydessä ja sieltä maito vietiin junalla Viipuriin.

Merkittävä työnantaja paikkakunnalla oli Noitermaan Saha Oy. Sahan perusti valkjärveläinen Tuomas Sipponen 1920, mutta sittemmin omistus muuttui. Saha työllisti 20-30 henkilöä ja sen tuottamaa tavaraa lastattiin pysäkillä junavaunuihin muualle viettäväksi. Sahan johtajana oli Mikko Matikainen ja teknisestä puolesta kantoi vastuun Matti Sipponen, apunaan Kusti Väyrynen.

Erilaiset käsityöammatit olivat ennen sotia arvostettuja. Jokaisesta kylästä löytyi suutari, räätäli, seppä tai ompelijä. Oli myös konekutojia ja maalareita. Maanviljelyksen ohessa hankittiin lisäansiota, em. Iso-Pahkalassa oli kasvihuoneita. Tolsterniemen ja Jaaman nuottakuntien kalastajat myivät saaliitaan kalanostajille, jotka markkinoivat niitä Viipuriin asti.

Kaupat, posti ja Osuuskassa

Vanhin Noitermaan kaupoista oli Vellingin kauppa. Sitä pitivät alkuaan Ivaskensaaren Hämäläiset, joiltasen osti Hämäläisellä kauppa-apulaisena ollut Juho Velling. Velling hoiti myös Noitermaan postin, ja tätä kautta posti kulki edelleen Enkkuaan asti.

Noitermaan Osuuskauppa perustettiin 1908 ja se oli suurin paikkakunnan kaupoista. Sillä oli sivuliike Tiituaalla ja jakelupaikat Montrualla, Porsaanmäellä ja Tolsterniemessä. Veikko Parviainen oli viimeksi kaupanhoitajana ja myymäläapulaisia oli yleensä kaksi.

1930-luvun puolivälissä kylään tuli uutena tulokasana OTK-lainen Ala-Vuoksen Osuusliike. Kauppa oli Mikko Puraselta vuokratuissa tiloissa ja sen myymälänhoitajana oli Kalle Kerminen. Kaupat sijaitivat toistensa läheisyydessä kylän keskustassa.

Seudun ainoa rahalaitos oli 1924 perustettu Noitermaan Osuuskassa. Sillä oli oma toimitalo Sahan läheisyydessä ja kassanhoitajana oli Mikko Matikainen.

Kansakoulu, seurat ja yhdistykset

Noitermaan kansakoulu perustettiin 1897. Koulua pidettiin ensin vuokratiloissa, kunnes v. 1909 saatiin

oma koulurakennus. Koululu oli kaksiopettajainen, mutta asunto oli vain yhdelle opettajalle.

Uusi koulurakennus oli vähää vaille valmis syksyllä 1939, ja silloin vasta olisi alkanut alakoulu ja koulu olisi tullut kolmiopettajaiseksi. Toisin kävi, eikä uutta koulua koskaan käytetty tarkoitukseensa.

Pitkäaikaisimmat opettajat Noitermaan kansakoulussa olivat Tyyne Koponen, Toivo Karttunen (myöhemmin kansakoulun-tarkastaja ja kouluneuvos) sekä edellisen serkku, Annikki Uusimaa. Poikien veistonopettajana oli tarvittaessa Matti Kinnari.

Kaikista koulupiiriin kylistä osallistuttiin yhteiseen seuratoimintaan. Noitermaahan perustettiin Raittiusseura 1910 ja Nuorisoseura 1912. Seuraavana oli Työväenyhdistys 1915, jolle valmistui Työväentalo 1920-luvun puolivälissä. Toisten seurojen ja yhdistysten yhteinen, pitkään hankittu Valistustalo valmistui 1934.

Sekä Nuorisoseuralla että Työväenyhdistyksellä oli vilkasta näytelmäharrastusta ja taidokkaita näyttelijöitä. Tuolta ajalta on Iida ja Helmi Pulakan muistamana seuraavanlainen sanailu, mikä on käyty Väinö Taudin ja Juho Pulakan kesken.

Juho: ”Työ uotta hyvvi näyttellemää”.

Väinö: ”Lity siekii Työväehistyksee, ni saahaa lisää hyvvi näyttelijöi.”

Juho: ”Voiha mie liittyykii”.

Väinö: ”Mut yks o ehto”.

Juho: ”No mikä?”

Väinö: ”Siu pittää erota suojeluskunnast”.

Juho: ”Sitähä mie en tie”.

Ja niin jäi Työväenyhdistys yhtä hyvää näyttelijää vähemmälle.

Nuoriso- ja Raittiusseuralla oli kylän nuorison keskuudessa suosion saanut yhteinen Opintokerho, jonka vetäjänä oli yleensä joku opettajista. Nuorisoseuran tanhuharrastus oli voimissaan 1920-luvulla. Seuroilla oli myös paljon käytetty yhteinen lainakirjasto, jota viimeksi säilytettiin Valistustalossa.

Noitermaan Marttayhdistys perustettiin 1928. Pyhäjärvellä oli yhteensä 14 Marttayhdistystä ja ne kuuluivat kaikki Pyhäjärven Marttojen yhteiseen neuvontapiiriin.

Martat kokoontuivat ompeluseuroihin, joissa usein piirikonsulentti antoi neuvontaa kodin- ja puutarhanhoitoon. Järjestettiin myös myyjäisiä, sekä pidettiinruuanlaitto- ja ku-dontakursseja. Marttojen puheenjohtajana oli Hilja Matikainen, os. Hatakka.

Äitienpäiviä Noitermaan seudulla pidettiin vuodesta 1919 lähtien. Äitienpäivän järjestelystä huolehtivat seur-tat ja koulu yhdessä ja juh-

lia varten valittiin aina toimikunta. Äidit pitivät juhlistaan, sillä niihin osallistuttiin aina suurin joukoin.

Voimistelu- ja Urheiluseura Kaiun Noitermaan piiriin kuului myös Montrua. Montrualla oli hyvä urheilukenttä, missä pidettiin otteluita ja harjoituksia.

Pyhäjärven Suojeluskunnalla oli Noitermaassa aktiivisesti toimiva kyläosasto, samoin oli Pyhäjärven Lotta-Svärdillä oma kyläosastonsa. Nämä molemmat olivat isänmaallisia järjestöjä, joissa annettiin koulutusta ja harjoitusta mahdollisiin maanpuolustustehtäviin.

Seurakuntatyö Noitermaan seudulla

Kiertokouluissa eri puolilla pitäjää seurakunta teki uskontokasvatus- ja opetustyötä.

Noitermaan seudulla kiertokoulua pidettiin 30-luvun lopulle asti. Koulu korvasi, tosin vaillinaisesti, alakoulun.

Jokatalvisilla kinkereillä eli pyhäjärveläisittäin kylänluvuilla valittiin muun ohjelman ohessapyhäkoulunopettajat kinkeripiiriin. Sama opettaja oli hyvinkin pitkään tehtävässään ja kylvi Jumalan sanaa lasten ja varhaisnuorten sydämiin, kuten mm. Sanna Puranen Noitermaassa ja Hilma Matikainen Savimäellä.

Rippikoulu käytiin Pyhäkylässä joko yöpyen ”kortteitalossa” tai jo ennen sotia polkupyörälläkin kulkien.

Saapun Evankelinen Nuorisoliitto ja Pyhäkylän Nuorten Kristillinen yhdistys pitivät koulupiirimme kylissä tilaisuuksia. Oli myös seurakunnan pappien tai kiertävien puhujien ”sananselityksiä”.

Kirkossa käytiin, mutta harvemmin matkan pituuden tähden. Usko ilmeni arkisessa elämässä pyhäpäivää kunnioittaen ja lähimmäistä auttaen. Häden hetkellä usko Jumalaan oli voimavara, jonka avulla jaksettiin.

Kerron tästä pienet omakotaiset muistikuvat. Katsoin lapsena, kuinka isäimme toukokuusena päivänä kylvötyön tehtyään seisah-tui kylvöksensä ääreen, otti lakin päästään, risti kätensä ja kumarsi päänsä. Myöhemmin olen ymmärtänyt; maamies siinä toivoi siunasta työlleen.

Talvisodan sytyttyä olimme alkamassa evakkomatkaa. Kylän äidit, lapset läheisyydessään, istuivat härkävaunun lattialla yltäympäri vaunun seiiniin nojaten.

Eräs sylivaava sylissään oleva äiti itki. Tunnelma oli hyvin alakuloinen. Silloin kylän ”henkinen äiti”, näin häntä nyt kutsuisin, ehdotti: ”Lauletaan lohduksemme”. Näin alkoivat ulkoa opitun hengellisen laulun sanat ja sävelet kuulua ankean matkan alkaneitten keskellä. Ne lohduttivat, lastakin.

Talvisota alkoi 31. päivä marraskuuta 1939 ja päättyi välirauhaan 13. päivä maaliskuuta 1940. Rauhan ehtoina luovutettujen alueiden asukkaat joutuivat jättämään kotinsa ja hajaantuivat eri puolille Suomea.

Sota-aikana kotiseudulla

Talvisodan rauhanteossa menetetty Karjala saatiin takaisin suomalaisille syksyllä 1941. Jatkosota oli menossa, mutta halu päästä takaisin kotiseudulle oli voittamaton ja valtiovalta antoi siihen mahdollisuuden.

Ensimmäiset 80 pyhäjärveläistä tulivat Alavudelta Pyhäjärvelle 3. päivä syyskuuta. Kotiseudulle palajien joukossa oli Yrjö Inkinen Savimäeltä tyttärensä Eevan kanssa. He olivat ensimmäiset siviilit, jotka pääsivät katsomaan sodan taistelujen koettelemaa Noitermaan seutua ja näkivät onnekseen, että kotinsa oli säilynyt.

Noitermaan koulupiiriin kylistä pakeneva vihollinen oli polttanut Paarinan ja Jaaman talot kokonaan, noin puolet Noitermaasta ja Savimäeltä, osan Porsaanmäen taloista, Miissualla säilyi yksi talo, vain Kiimajärven ja Tolsterniemen kylät säästyivät.

Kotikyliin tulivat ensin puhdistus- eli siivousryhmät, joiden johtajille oli Helsingissä järjestetty Nais-ten Työvalmiusliiton toimesta lyhyet valmennuskurssit.

Syksyllä 1941 palasi osa niistä asukkaista, joiden koti oli säilynyt, mutta suurin paluunmuutto oli keväällä 1942.

Noitermaan koulupiiriin palasivat käytännössä katsoen kaikki entiset asukkaat, hekin joilla oli jo hankittu oma paikka muualta maasta. Ne perheet, joiden koti oli hävitetty, saivat naapureista tilapäissuojan.

Alkoi jälleenrakentaminen. Kun perheenisi oli rintamalla, pystytettiin saunarakennus tilapäiskodiksi. Vanhempaan ikäluokkaan kuuluvat isännät ehdivät rakennuttaa uuden talon, ja niitakin tehtiin muutama. Asevelitalo, joita sotilaat rakensivat rintamalla ns. asemasodan aikana, saattoi tulla kodiksi perheelle, josta huoltaja oli kaatunut.

Mahdollisuuksien mukaan pyrittiin palaamaan entiseen elämänmuotoon. Nyt saatiin viljellä omia pelloja, miehetkin pääsivät välillä viljelysloomille. Töitä tehtiin sillä työvoimalla, mitä oli saatavana ja talkooapua annettiin.

Talvisodan seurauksena lehmäluku oli pienentynyt, ei ollut maidonvientä, mutta saatiin oman paikkakunnan tarve tyydytetyksi. Uutta olivat kyliin määrätty viljelyspäälliköt, jotka tekivät piirinsä alueella kylvö- ja korjuusuunnitelmia, sekä toimivat säännöstelyviranomaisina. Noitermaassa tämä tehtävä oli Paavo Pel-

kosella, Porsaanmäen Matti Viskari oli viljelyspäällikönäTiituan-Musakanlahden alueella.

Sota-aikana uutta olivat myös Kansanhuollon johtajat, jotka määrättiin kaikkiin kuntiin. Pyhäjärven Kansanhuollon johtajana oli Yrjö Inkinen Savimäeltä.

Noitermaan saha oli säästynyt ja sen toiminta käynnistyi Mikko Matikaisen johdolla. Teknisestä puolesta huolehtivat kuten aiemminkin Matti Sipponen ja Kusti Väyrynen. Sallahalla riitti työtä. Annikki Karttunen, os Matikainen, muisteli, että työtä tehtiin ”kahta löysii”.

Palaneen Osuuskaupan tilalle rakennettiin varastorakennus, jonka päädyssä oli myymälä. Kaupanjohtajana oli Pekka Viisainen.

Tien toisella puolen ollut Ala-Vuoksen Osuusliike sai uuden talon, ja myymälänhoitajana oli Kalle Kerminen. Vellingit asuivat Porvarin talossa, eikä heillä nyt ollut kauppa. Sen sijaan Velling hoiti Noitermaan postin tyttärensä Ainin kanssa.

Osuuskassan talo oli säilynyt, ja Osuuskassa pääsi auttamaan raha-asioissa kotiseudun asukkaita lähes entiseen tapaan. Kassanhoitajana oli kuten ennenkin Mikko Matikainen.

Surua, iloa, koulun

käyntiä ja harrastusta Kotiin pääsyn iloa varjostivat monissa perheissä viestit sodassa kaatuneista. Noitermaan seudun historiikissa on kuvat 16:sta jatkosodan aikana kaatuneesta nuoresta miehestä, ja heidän menetyksensä toi surua moneen kotiin.

Elämä jatkui. Avioliittoja solmittiin ja perheisiin syntyi lapsia sota-ajasta huolimatta.

Koulurakennus oli säilynyt. Tuttu opettaja, Annikki Uusimaa tuli jatkamaan työtään ja me kouluikäiset pääsimme lokakuussa 1942 aloittamaan koulunkäynnin. Yläkoulun toisena opettajana, lukuvuoden ajan kumpikin, olivat Metrofan Hentunen ja Hellä Koivusalo. Alakoulua pidettiin nyt Sathatalolla ja opettajana oli Eeva Venäläinen. Uuden koulun kunnostamiseen ei ollut mahdollisuutta.

Tutut järjestötkin aloittivat toimintansa, ensimmäisinä Martat. Marttojen pitämät kurssit olivat nyt ajan-kohtaisia, kuten tallukkaan-teko- ja perunajauhon- ja siirapin valmistuskurssit.

Myös Raittiusseuralla ja Nuorisoseuralla oli pienimuotoista toimintaa. Kotiinpaluujuhlat olivat Valistustalon raunioilla ja kaksi kertaa toukokuun toisena sunnuntaina vietettiin koululla äitienpäivää.

Noitermaan seudulta oli useita lottia viesti- ja muonitustehtävissä sotarintamalla, mutta myös kotirintaman lotilla oli oma työ-sarkansa. He esimerkiksi pitivät Lottakanttiinia ja hoi-

tivat Noitermaahan majoitettujen viestimiesten vaatehuollon. Yhteiset kokoontumiset ja kokoukset olivat tärkeitä, jopa retkiä tehtiin.

Sodassa olevat isät, puoliset ja veljet toivoivat lomille pääsyä ja kodeissa heitä odotettiin.

Kun Noitermaan seudun historiikkia 30 vuotta sitten koottiin, monet kirjoittivat tai kertoivat muistojaan menetetystä kotiseudusta. Näin teki myös parhaat nuoruusvuotensa sodassa ollut Veikko-veljeni. Hän kirjoitti:

”Lomille poikamies pääsi joka neljäs kuukausi. Sitähän, lomaa, aina odotettiin... Vuoden 1942 lokakuussa ei ollut vielä junayhteyttä Käkisalmea pidemmälle. Jouduin silloin kävelemään Käkisalmeasta Noitermaahan, noin 30 km. Noitermaa oli toiveitten kohde. Vanhanmäen kotikuusi, naapurin pellolla kasvava jättiläisjalava, maise-man avaruus ja viljavat pel-lot, tämä Noitermaa on mielessäni vieläkin, yli 40 vuoden takaa”.

Viimeinen kesä kotiseudulla

Kesäkuun puolivälissä 1944 vanhukset ja lapset äitinsä tai saattajansa kanssa joutuivat lähtemäänNoitermaan pysäkiltä junalla uudelle evakkotaipaleelle. Karja saattajineen lähti samoihin aikoihin kävelen pitkälle taipaleelleen. Esimerkiksi Eeva Inkisen kohdalla tämä taival Pyhäjärveltä Keuruulle kesti 25 päivää.

Syksyn 1944 viljasato korjattiin ja tuotiin rajan tälle puolen. Työn tekivät omien kylien vanhemman ikäluokan miehet, nuoret pojat ja karjankuljetuksesta palautuneet nuoret naiset. Työ oli organisoitua, kussakin kylässä oli oma työryhmä johtajineen. Vaellusvuodet- kirjassa on paljon kerrontaa tästä viimeisestä kesästä ja sen kokemuksista. Pentti-veljeni muistelee:

”Vuoden 1944 sato oli hyvä ja syksyllä korjattiin viljaa niin kuin hädässä. Sato ajettiin armeijan autoilla jonkin taiteen. Oli helppo arvata, että viljasta tulisi olemaan puutetta...”

Syyskuun 19. päivä 1944 tehtiin rauha ja seuraavana päivänä viimeiset koulupiirimme asukkaat jättivät hyvästet kotiseudulle. Ras-kain mielin. Meillä, vanhemmalla ikäpolvella, rakas, menetetty kotiseutu on muistoissa. Siellä ovat juuret, nuoremmillakin.

ANNA- LIISA HEIKKILÄ

Karjalatalon tilaisuudessa 2.2. -14 yllä olevaa kerrontaa täydensivät lukuisat valokuvat. Lähteenä on käytetty Noitermaan seudun Historiikki ja Noitermaan seudun Historiikki, Vaellusvuodet -kirjoja.

Noitermaan koulupiirin asukkaiden sijoittuminen sodan jälkeen

Kun Pyhäjärveltä kesällä 1944 jouduttiin lähtemään, Noitermaan koulupiirin asukkaat evakuoitiin aluksi Keski-Suomeen ja Pohjois-Hämeeseen. Siirtoväen pysyvä asuttaminen sodan jälkeen toteutettiin maanhankintalain ja siirtoväen sijoitus suunnitelman pohjalta.

Suurin osa siirtoväestä oli saanut toimeentulonsa maataloudesta ja siirtoväen sijoitus suunnitelma koskikin maatalousväestöä, joka oli tarkoitettu sijoittamaan niin, että pitäjä- ja kyläyhteys, jopa naapurisuhteet säilyvät ja että sijoituspaikka olosuhteiltaan vastaa mahdollisimman hyvin entistä kotiseutua.

Pyhäjärveläisten sijoitusalue oli Satakunnan maakunnan itäosassa ja sijoitusalueen itäiseltä reunalta Suoniemen kunta oli suunniteltu Noitermaan kylän asukkaiden asuinpaikaksi.

Suoniemi oli pieni kunta Hämeen ja Satakunnan rajalla. Kyliä oli kahdeksan ja asukkaita oli ennen talvisotaa n. 1800 henkeä. Kokemäenjoen vesistöön kuuluva Kulovesi jakoi kunnan kahteen osaan. Järven eteläpuolella oli kirkko. Pääosa kunnan asukkaista asui kuitenkin pohjoispuolella, jossa oli kuntahallinnon keskus ja suurin taajama Kulju. Se tunnettiin ja tunnetaan edelleen paremmin nimellä Siuro. Siuro sijaitsi kahden kunnan alueella. Itäinen osa Siuroa kuului Nokian kauppalaan.

Suoniemeä itsenäisenä kuntana ei enää ole, se liitettiin v. 1973 alusta nykyiseen Nokian kaupunkiin.

Siirtolaisasutus Suoniemellä

Sodan jälkeisen asuttamisen toteuttivat paikallistalouden maanlunastuslautakunnat ja asukkaanoittolautakunnat. Maanlunastuslautakunnat perustivat tilat ja asukkaanoittolautakunnat päättivät hakemusten perusteella, ketä millekin tilalle sijoitettiin.

Maanhankintatarkoituksiin piti käyttää ensi sijassa valtion maata ja vapaahankintoin kaupoin saatavaa maata. Koska näin ei saatu tarpeeksi maata, jouduttiin sitä myös pakkolunastamaan.

Pakkolunastettava määrä kasvoi suhteessa tilan pinta-alaan nähden, ja koska varsinaisesti tiloja, joilla oli yli 35 ha peltoa. Kaikkiaan Suoniemellä pakkolunastettiin maata varsin paljon, yhteensä n. 1240 ha. Siitä lähes 90 % eli 1080 ha tuli Kuljun ja Kauniaisten kartanoiden maista. Lisäksi ainakin Kuljun kartano teki joitakin vapaaehtoisia kaupun-
poja.

Suoniemelle muodostettiin pakkolunastetuista maista yli 90 erilaista tilaa ja

aluetta, joista yli puolet eli 53 tuli siirtolaisille. Siirtolaistoista 25 sijaitsi Kauniaisten kylässä, 21 Kuljun kylässä ja vain 7 muissa kylissä.

Vuoden 1950 väestölas-
kennassa Suoniemen asukkaista oli siirtoväkeä n. 13 %, mikä oli selvästi enemmän kuin koko maassa keskimäärin (koko maan luku oli 9 %). Useimmat heistä muuttivat tänne v. 1946-1947, vaikka virallisesti siirtyivät vasta v. 1949, kun siirtoseurakunnat lakkautettiin.

Siirtoväen Suoniemeltä saamista 53 tilasta 51 tuli pyhäjärveläisille; niistä 33 Noitermaan kylän asukkaille.

Kun Noitermaassa oli ollut ennen talvisotaa n. 45 taloutta, Suoniemelle asetui 33 noitermaalaisperhettä ja kaksi perhettä Kuumajärveltä.

Koska Suoniemellä oli pakkolunastuskelpoista maata yli noitermaalaisen tarpeiden, tänne sijoitettiin myös muiden Pyhäjärven kylien asukkaita: 10 perhettä Alakylästä ja 6 muista Pyhäjärven kylästä, vain kaksi perhettä tuli muualta Karjalasta. Suoniemelle muodostui siis runsas siirtolaisasutus, joka oli vahvasti pyhäjärveläinen ja noitermaalainen.

Useimmilla uusilla tiloilla ei ollut rakennuksia, mutta kartanoiden alueella oli rakennuksia ja sivunavetoita, joihin siirtolaisperheet ja heidän karjansa saattoivat aluksi asettua.

Ahtaasti elettiin, mutta sopu antoi sijaa. Myös puute rakennustarvikkeista hankaloitti ja hidasti työtä, joten monesti rakentamista jouduttiin jaksottamaan. Uusin ensimmäinen rakennus oli pieni asuinrakennus, joka palveli myöhemmin saunana. Näitä rakennuksia on edelleenkin jäljellä paljon.

Lisäksi monille tiloille piti raivata lisää peltoa. Alkuvuodet olivatkin kiihkeää rakentamisen ja raivaamisen aikaa. On nykyaikana vaikea käsittää sitä ruumiillisen työn määrää, joka jouduttiin tekemään, kun rakennusten perustukset kaivettiin lapiolla, kannot revittiin maasta hevos- ja miesvoimin ja kaikki muutkin maataloustyöt tehtiin hevos- ja ihmisvoimin. Koneita ei ollut ja niitä oli hankala saada, koska teollisuustuotanto meni sotakorvauksiin.

Naapuriapu ja talkoot olivat kunniassa. Tässä jos missä oli varmasti helpotusta, kun ympärillä olivat ennestään tutut naapurit. Joitain yhteisiä koneitakin hankittiin, mm. Kuljun kylällä oli porukkatraktori ja -puimakone.

Yhdistystoimintaa

Siirtoväki toi mukanaan myös omaa yhdistystoimintaansa. Mm. edelleenkin toimiva Suoniemen Raittiusseura on noitermaalaisen perua, entinen Noitermaan Raittiusyhdistys. Ensimmäinen kokous Suoniemellä pidettiin pitkäaikaisen puheenjohtaja **Pekka Pulakan** toimesta jo kesäkuussa 1946.

Koska siirtolaisten joukossa oli innokkaita metsämihiä, mutta metsästysseurasta tuli erimielisyyttä, perustettiin oma metsästysseura Karjalaiset Erämiehet ry. Perustava kokous pidettiin kesäkuussa 1946 **Armas Purasella**. Yhdistyksen nimi on nykyisin on Kuloveden Erämiehet ry. Sen pitkäaikainen puuhämies oli **Heikki Karttunen**.

Alkuvuosikymmeninä toimi erittäin aktiivisesti myös marttayhdistys, entinen Noitermaan marttayhdistys, sittemmin Kuloveden marttayhdistys, jonka puheenjohtajana oli pitkään **Hilja Matikainen**. Nyttämmin tämä yhdistys on lopettanut toimintansa.

Toisaalta mentiin mukaan myös paikalliseen yhdistystoimintaan, esim. Kauniaisten kylällä pienviljelijäyhdistykseen.

Karjalaistaustaiset yhdistykset olivat innokkaasti mukana v. 1952 perustetussa Kuloveden Seuratalo Oy:ssä. Mielestäni Noitermaan Valistustalo, jossa yhdistysten oli ollut mukana ja helppoa järjestää tilaisuuksia ja juhlia.

Omissa tutuissa yhdistyksissä toimiminen ja tuttujen ihmisten tapaaminen niissä ympäristöissä varmasti sekin helpotti koti-ikävää ja antoi ns. vertaistukea, mutta saattoi myös eristää karjalaiset aluksi omaan piiriinsä ja hidastaa paikkakuntalaisten tutustumista.

Vahva paikallinen vaikuttaja tuli myös Noitermaan Osuuskassasta, joka jatkoi toimintaansa Siurossa jo v. 1945 ja toimi itsenäisenä Siuron osuuspankkina 1990-luvun alkuun asti.

Toinen osuustoimintayritys, Noitermaan Osuuskauppa, ei jatkanut toimintaansa enää sodan jälkeen. Kylän suurin teollisuuslaitos Noitermaan Saha ei myöskään jatkanut toimintaansa enää sodan jälkeen.

Myös kunnallisiin ja seurakunnallisiin luottamustoimiin siirtoväki lähti mukaan alusta lähtien. Mm. **Erkki Lindroos, Heikki Ap. Matikainen ja Pekka Pulakka** vaikuttivat voimakkaasti kunnallispolitiikassa, valtuustossa ja lautakunnissa. Perinteitä jatkavat nyt Nokian kaupunginvaltuustossa kolmannen polven Pulakat.

Siuron Osuuskassan johtokunta 1954. Martti Matikainen, Evert Karttunen, Pekka Pulakka, Arne Puranen ja Mikko Matikainen.

Vaikka silloin 65 vuotta sitten tilanne tuntui varmasti lähes toivottomalta, kun tyhjistä aloitettiin, joskus tiettömien taipaleiden takana alettiin kantokasveja raivioilla polttaa, elämä silti voitti. Yksi sukupolvi lapsia kasvatettiin ja koulutettiin näillä paikoilla.

Ei tämä Suoniemi loppujen lopuksi hullumpi paikka ollut. Se näkyy siinäkin, ettei täällä ole lautoja ikkunoiden edessä eikä täältä lähdetty suurin joukoin Ruotsiin 1960-luvulla. Kasvukeskusta löytyi lähempäkin niille, joita maatalous ei enää elättänyt.

Muut koulupiirin kylät ja sijoittuminen

Noitermaalaisia asettui toki muuallekin kuin Suoniemelle. Mm. Siuron taajamaan, Linnavuoreen ja Nokialle. Esimerkiksi Noitermaan postissa työskennellyt **Aini Welling** oli työssä Siuron postissa eläkkeelle jäämiseensä saakka.

Koska Nokia kuului pyhäjärveläisten sijoituskuntiin ja sieltä saivat tilan muutamat jaamalaisperheet, samoin paarinalaisia ja miessuomalaisia asettui sinne. Nokialle asettui paljon karja-

laisia muutenkin kuin sijoitus suunnitelman pohjalta, sillä SOK rakensi menetetyt Viipurin myllyn tilalle myllyn Nokialle ja monet työntekijät siirtyivät myllyn mukana, ja saivat sieltä jottkut noitermaalaisiin työpaikan. Nokialla toimii edelleen aktiivinen karjalaisseura, mutta suurin osa jäsenistä on muita kuin pyhäjärveläistäustaisia.

Hämeenkyröön, Suoniemen naapuripiitäjään, asetui paljon pyhäjärveläisiä, monesta kylästä, Noitermaan koulupiiristä eniten Tolsterniemien kylän asukkaita. Tiitualetta kotoisin ollut, mutta tolsterniemeen tavallaan kotivävyksi tullut kunnallisneuvoksen arvonnkin saanut **Eino Kukko** vaikutti vuosikymmeniä Hämeenkyrön kunnallishallinnossa ja muissa luottamustehtävissä.

Eniten pyhäjärveläisiä asettui heille osoitetuista sijoituskunnista Huittisiin. Vuonna 1948 Huittisissa oli 860 pyhäjärveläistä. Noitermaan koulupiirin kylästä Huittisiin sijoitettiin Porsaanmäen ja Kuumajärven kylän asukkaita. Huittisten

kunnalliselämässä ja muissa yhteiskunnallisissa tehtävissä vaikutti moni pyhäjärveläisiä, pitkään mm. **Matti Viskari** Porsaanmäeltä.

Kauvatsalta, pyhäjärveläisten sijoitusalueen länsilaidalta, sai tilan kymmenkunta jaamalaisperhettä.

Mutta kuten muidenkin kylien kohdalla kävi, myös Noitermaan koulupiirin asukkaita hajaantui laajalle.

Osa jäi jo evakkomatkan varrelle, mm. Keuruulle ja Multialle. Myös Porin kyläsaareen asettui muutama tolsterniemeläinen perhe.

Etelä-Suomeen, mm. Riihimäelle, Orimattilaan, Helsinkiin asettui joitakin perheitä.

Elinkeinorakenteen muutos Suomessa aiheutti sen, että monet, varsinkin nuoret etsivät elannon muualta kuin maataloudesta ja silloin muutettiin sinne, missä työtä oli.

KIRSTI NASKALI

Kirjoittajan tekstejä tästä aihepiiristä on aiemmin julkaistu Vpl. Pyhäjärvi-lehdissä 5/1995 ja 5/2006.

Noitermaan marttojen retki Karkun kunnalliskotiin 1949.

Evakkopoikien Joukon ja Eskon kesämatka vuonna 1944

Ensi kesänä tulee kuluneeksi 70 vuotta niin minun kuin monen muunkin karjalaisen viimeiseksi jääneestä Karjalan evakkotaipaleesta kotikonnuilta tuleville asuinsijoille.

Sotatoimet kiihtyivät kesäkuussa 1944 Kannaksella ja levottomuus lisääntyi siviilien keskuudessa. Neuvostoliiton lentotoiminta loi pelkoa Vpl Pyhäjärven kylään, kuten siellä sijaitsevan Noitermaan kyläyhteisöönkin.

Lentokoneet tulittivat jopa kahdesti päivässä seutua, jossa työskentelinsahalla lämmittäjänä. Olin 15-vuotias poika ja sain miehen palkkaa tärkeästä työstä. Ensimmäisen lentohyökkäyksen aikana menin höyrykattilan taakse piiloon. Turvaohjeita ei noihin aikoihin vielä ollut. Sainkin moitteet piilopaikastani sodan käyneeltä sahurilta, sillä osuman sattuessa olisin palanut kättä takana.

Sotatilanne muuttui nopeasti. Sotilaiden määräyksestä alettiin sahata pitkiä hirsjiä ja lankkuja pioneerien rakennusaineiksi. Peräntyvälle armeijalle tarvittiin siltoja ja tukirakenteita.

Eskon päivän aikoihin ennen kesäkuun puolta väliä vihollisen joukot valtasivat Kiviniemen ja sotilaita saapui Noitermaahan hyvin epätoivoisina. He kertoivat, ettei mitään ole enää tehtävissä, sillä vihollinen on ylivoimainen.

Suurin osa noitermaalaisista oli jo lähtenyt evakkoon. Minun äitini ja sisarukseni olivat matkustaneet muutamaa päivää aiemmin, samoin naapurini **Jouko Rastaan** muu perhe.

Suurin osa kotieläimistä oli evakuoitu. 17-vuotiaalle Joukolle oli annettu tehtä-

väksi levittää apulanta peltoon saatteella, ettei hyviä lantoja jätetty ryssille. Minä olin isäni apuna sahalla.

Nyt tuli myös Joukon ja minun aikani lähteä kohti länttä. Meidän tehtäväksi tuli tuoda kaksi **Rastaan Tuomaan** eli Joukon isän tammaa varsoineen noin 600 kilometrin päähän Keuruun Liesjärvelle. Rattailla meillä oli kuormana viljaa, 10 kg sokeria ja kaksi top-paa eli 20 askia Klubi 77:aa. Kerrottakoon, että sokerit pääsivät perille äidin luo, mutta tupakat poltettiin myöhemmin Hirvikylän poikien kanssa.

Koska läheisemme olivat jo matkustaneet, jouduimme Joukon kanssa aivan vieraiden ihmisten seurassa taipaleelle. Turvatomissa oloissa omien aikuisten puute aiheutti tietysti lisää turvattomuutta ja yritimme olla aikuisempia kuin olimmekaan. Evakkotiellä tuli vastaan sotilaita, jotka toivat ammuksia ja muita tarvikkeita rintamalle.

Kun olimme matkanneet parikymmentä kilometriä, lensivät vihollisen koneet yllemme. Oli pidettävä hevosta suupielien ohjaksista kiinni tiukkaan, etteivät ne rynnänneet kauhuissaan metsään. Kelirikon vuoksi sieltä ei olisi päässyt tielle takaisin ainakaan kuormien kanssa.

Koneet lensivät ylitsemme kahdesti, mutta pommitusta ei pelostamme huolimatta tullut. Olimme olleet täysin avoimesti lahdattavissa. Tuo kokemus on säilynyt mielessäni koskettavana ja elävänä koko elämäni ajan. En koskaan ole pelännyt enempää kuin silloin. Hevosta kiinni pitäen rukoilin, niin kuin minulle oli jo kotona opetettu.

Kuvassa vuodelta 1944 ovat Esko Sipposen vanhemmat, Emma ja Matti Sipponen. Matti oli jäänyt Noitermaahan vielä kesäkuussa tapahtuneen suurhyökkäyksen jälkeen ja ollut siellä aina syyskuuhun asti. Hän oli sieltä vielä pystynyt lähettämään koneita ym tavaraa junassa. Tässä hän on palaamassa uusille asuinsijoille Keuruulle. Emma-vaimo on vastassa junalla. Matin pyörän tarakalla koko omaisuus ja elämä on alkamassa uudelleen uusilla seuduilla.

Kun kerran kerroin tästä kokemuksestani eräälle sotaveteraanille, hän sanoi osuvasti: ”Siihen aikaan saattoi olla ruuhkaa rukouksen vastaanottajalla”.

Kuulimme matkallamme pommituksista Elisenväärassa, jossa menehtyi satoja lapsia ja äitejä. Meidänkin läheisemme olivat matkustaneet muutamaa päivää aiemmin tuota reittiä, mutta heidän kohtansa oli selviytyä evakkotaipaleella ja päästä perille Keuruun Liesjärvelle.

Matkan jatkuessa saim-

me kiinni oman kylän väkeä ja iloitsimme tapaamisesta. Voimurua paistettiin ja maitoa juotiin. Leipäkin saimme, kun Jouko vaihtoi hyvällä vaihtosuhteella jauhoja leipään. Emännät saivat puolet enemmän jauhoja kuin me leipää.

Toinen varsoista jäi junan alle matkalla, mutta toinen noin kuukauden vanha varsa kulki koko matkan emonsa vieressä ja sai ihmisiltä taputuksia aina, kun olimme lepotaupoilla.

Kohtasimme myös kotirintamanlottia, jotka tarjo-

sivat ruokaa ja kannustivat meitä nuoria jatkamaan matkaamme.

Jouko ja minä saavuimme Keuruulle kesäkuun lopussa, noin parin viikon matkanteon jälkeen. Oli myöhäinen ilta, kun syötelimme hevosta suuren mäen alla Jukojärvellä.

Läheisen talon isäntä tuli kysymään, mihin miehet ovat matkalla. Muistan, että olin ylpeä, kun minua niin mieheksi kutsuttiin. Kerroimme, että Liesjärvelle pitäisi päästä läheisten luokse. Isäntä tuumasi, että mat-

kaa on vielä noin 30 kilometriä, joten on paras yöpyä heillä Rahikkalassa. Niin ajettiin hevoset heinäpeltoon ja emäntä laittoi meille ruokaa. Kyllä maistui ruoka ja maistui unikin! Meistä tuli Rahikkalan väen kanssa hyvät ystävät, nyt jo monessa polvessa.

Sellainen oli Joukon ja Eskon kesämatka kesäkuussa 1944.

ESKO SIPPONEN
syntynyt Vpl Pyhäjärven
Noitermaassa kesäkuussa
1928

Kuljun perämaalaisia kesäisenä sunnuntaina 1949 Pekka Pulakan pihassa.

Vpl. Pyhäjärvi

Tilaa lehti omaksi,
ystävälle tai sukulaiselle lahjaksi
p. 040 730 2622

Karjalaista asiaa
12 kertaa vuodessa
kotiin kannettuna,
vuosikerran hinta edelleen
vain 30 euroa

Mistä löydän hyvän lahjan?

Tässä vihje: Hanki kirjapari **Kaunisti Vpl Pyhäjärveä**, osat I ja II.
Yhteensä 736 sivua ja 1750 kuvaa. Koko A4.
Hinta vain 95 euroa + läh. kulut. Lisätietoja ja tilaukset:
taubila@pp.inet.fi tai 044 564 1040
Noudettavissa myös johtokunnan jäseniltä ilman läh. kuluja.
Sekä <http://vpl-pyharjari.fi/kirjapuoti>

Seuraava Pyhäjärvi-lehti
ilmestyy maaliskuussa.
Aineistot toimitukseen viimeistään
pe 7.3.2014. mennessä, kiitos!

*** Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön 60-vuotishistoriikki.**
136 sivua, runsaasti valokuvia ja muisteluja niin säätiön alkua ajoilta kuin eri paikkakunnilla pidetyistä juhlista ja muista pyhäjärveläisten tapahtumista. Hinta 20 euroa + postikulut.

*** Reino O. Kukko ja Kaarle Viika, Vpl. Pyhäjärvi** v. 1989 ilmestynyt kuvateosta edelleen saatavissa. Runsaan kuvamateriaalin lisäksi kirjassa on laaja historia-osuus entisestä kotipitäjästä ja murrenastosta selityksineen. Hinta 25 euroa + postikulut.

*** Isännänviiri** (suunnittelu Kaarle Viika) koko 45x400 cm. Hinta 75 euroa + postikulut

*** Vpl. Pyhäjärvi pöytästandaari** (suunnittelu Kaarle Viika) jälleen saatavana hinta 42 euroa + postikulut.

Tilaukset:
Pirjo Kiiala
Lamminkankaantie 12
33420 Tampere
puh. 044-2815047
pirjo.kiiala@gmail.com

TAPAHTUMAKALENTERI

Tampereen Seudun Vpl Pyhäjärvikerhon maaliskuun tarinatuokio on keskiviikkona 5.3.2014 klo 13.30 Koulukatu 12, Tampere. Tarinoinnin lomassa ohjelmaa, kahvittelevia ja arpajaisia. Tervetuloa!

Lahden seudun Vpl Pyhäjärvi-kerhon maaliskuun tapaaminen pidetään torstaina 06.03. klo 13 alkaen Ravintola Wanhassa Herrassa, Laaksokatu 17 Lahti. Kisatunnelmia! Tervetuloa!

Pyhäjärveläisjuurinen tietokirjailija elokuvaneuvos Kari Uusitalo kertoo tuotannostaan – tämä kirjallisuusaiheinen teematailaisuus liittyy Karjalain Liiton vuoden teemaan Karjalainen sanankäyttö su 2.3.14 klo 13.00 Laatokkasalissa Karjalatalolla, Käpylänselä 1, 00610 Helsinki. Tilaisuudesta ja aiheesta lähemmin toisaalla lehdessä. Lämpimästi tervetuloa kaikki pyhäjärveläisjuuriset ja heidän ystävänsä! - Vpl. Pyhäjärvi-seura ry

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallintoneuvoston kokous on lauantaina 8.3.2014 Sastamalassa.

Vpl Pyhäkylä-Seura pitää keuhällä 2014 yleisen kokouksen. Järjestämme kokouksemme näyttelyn isien puhdetöistä rauhan- ja sodan aikana. Mikäli kätkeistänne löytyy töitä tai valokuvia puhdetöistä, toivoisimme teidän tuovan niitä näyttelyyn kokouksemme. Kokous on Kinnalan Koukulla la 26.4.2014. klo 11.30. Tietoa myös kotisivuiltamme. Asiasta voi tiedustella Mauri Hauhia puh. 040 0213369 tai sähköposti taubila@pp.inet.fi. Seija Jokinen puh. 040 8355820 sähköposti seija.jokinen@netti.fi

Kukkojen sukuseuran 50-vuotisjuhlamatka Viipurin Saimaan kanavalla risteillen 13.-14.6.2014 eli matkalla majoitutaan yhdeksi yöksi Viipurissa hotellin Druzhbaan. Paikkoja varattu 30 henkilölle. Ilmoittautumiset matkalle 2.3.2014 mennessä. Katso tarkemmat tiedot matkasta toisaalla tässä lehdessä. Tervetuloa juhlatmatkalle! -Kukkojen Sukuseuran hallitus

Sääntömääräinen kevätkokous ja esitelmätilaisuus su 6.4.14 klo 13.00 Laatokkasalissa Karjalatalolla, Käpylänselä 1, 00610 Helsinki. Pyhäjärveä kylä kylältä -sarja jatkuu Salitsarannan koulupiirin kylien esittelyllä. Lähemmin seuraavassa lehdessä, seuran helmikuussa saapuvassa jäsenkirjeessä ja myöhemmin myös kotisivuilla www.karjalanliitto.fi/vplpyharjarseura. Lämpimästi tervetuloa kaikki seuran jäsenet ja kaikki pyhäjärveläisjuuriset ja heidän ystävänsä! - Vpl. Pyhäjärvi-seura ry

Kevätretki Kouvolaan la 10.5.2014. Kohteina siellä Kouvolan taidemuseossa pari päivää aiemmin avatut taidenäyttelyt Veden valoa – Nikolai Tscherbakoff-Tervakorpi ja Laila Pullinen – Valon kaari, Kuvanveistäjä Laila Pullisen 80-vuotisjuhlannäyttely sekä Verlan tehdasmuseo, UNESCO:n maailmanperintöluetteloon hyväksytty ainutlaatuinen kohde. Retken hinta matkoineen, pääsylippuineen, opastuksineen ja lounaineen varmistuu myöhemmin, mutta on n. 60-70 euroa/osallistuja. Tarkemmat tiedot ja ohjeet maaliskuun lehdessä, seuran nettisivuilla ja jäsenkirjeessä. Ilmoittautuminen retkelle alkaa ja esitteitä jaossa su 2.3. kirjallisuusaiheisen teematailaisuuden yhteydessä ja jatkuu sen jälkeen puhelimitse 040-5193036/Pärssinen ja sähköpostitse kaarina.parsinen@gmail.com Tervetuloa! - Vpl. Pyhäjärvi-seura

Apurahat 2014 haettavana

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön yhteydessä toimii viisi erillistä apurahoja jakavaa rahastoa. Alla mainittujen rahastojen apurahat ovat haettavana. Apuraha voidaan myöntää seuraavin edellytyksin:
- hakijan opinnot ovat tulossa päätösvaiheeseensa
- hakija ei ole aikaisemmin saanut apurahaa alla mainituista rahastoista
- hakijan sukujuuret ovat Vpl. Pyhäjärvellä (isä, äiti, isovanhemmat jne.) Esivanhemman nimi, syntymäaika, asuinkylä tai talo.

Helmikuun 2014 loppuun päättyvä hakuaika (postileima viimeistään 28.2.2014):

- Aune ja Vilho Kähösen rahastosta opiskeluun, sekä pyhäjärveläisyyttä tukeviin tutkimuksiin
- Helmi Pärssisen rahastosta apurahoja jaetaan puutarha-, karjalalaisuutta tai maa- ja metsätaloutta opiskeleville.
- Puualan käsityörahastosta apurahoja jaetaan erilaisissa puualan oppilaitoksissa opiskeleville, sekä nuorille alan yrittäjille tai yritystoimintaa aloitteleville.

Toukokuun 2014 loppuun päättyvä hakuaika (postileima viimeistään 30.5.2014):

- Perinnerahasto I:stä apurahoja jaetaan äidinkieltä tai musiikkia opiskeleville tai tutkiville henkilöille.
- Arvo Kukon rahastosta apurahoja jaetaan humanistisia tieteitä ja musiikkia opiskeleville.

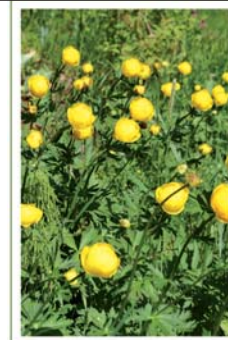
Tiedustelut: Juhani Forsberg p. 050 5112 899
tai asiamies Pirjo Kiiala p. 044 2815 047.

Hakemuslomake on tulostettavissa säätiön kotisivuilta/apurahat www.karjalanliitto.fi/vplpyharjarsaatio

Lomakkeen kaikki tiedot tulee täyttää ja postittaa liitteineen osoitteella:
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallitus,
c/o Juhani Forsberg
Ryytimaantie 19 A 8, 00320 HELSINKI

Tilaa uusia Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön adresseja

Adressit 10 euroa kappale + postituskulut.
Tilaukset: Juhani Forsberg
Ryytimaantie 19 A 8 00320 Helsinki,
puh. 050-511 2899 tai juhaniforsberg@gmail.com.

Vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö
Kotisivut: www.karjalanliitto.fi/vplpyharjarsaatio

Päätoimittaja:
Marjo Ristilä-Toikka
Rautasemantie 375
37570 Lempäälä
puh. 040 730 2622 tai
03-3748 448
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

Toimitusneuvosto:
Juhani Forsberg, Marja Härmä, Yrjö S. Kaasalainen, Pirjo Kiiala, Esko Pulakka, Markku Pärssinen ja Marjo Ristilä-Toikka.

Toimituksella on oikeus lyhentää ja muokata lehteen lähetettyä aineistoa.

Tilaushinnat: koti- ja ulkomaat 30 euroa/vsk.
Ilmoitushinnat (pmm):
kuolinilmoitukset.....0,70 e
tekstissä.....0,80 e
pienin ilmoitus.....20 e
Hintoihin lisätään alv. 24%

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:
Toimitus, päätoimittaja Rautasemantie, Lempäälä kts. yhteystiedot vierestä

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies
Pirjo Kiiala
Lamminkankaantie 12
33420 Tampere
puh. 044-2815047
pirjo.kiiala@gmail.com

Sivunvalmistus:
Marjo Ristilä-Toikka

Painopaikka:
Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki